

Кластер з питань житла в Україні
**Рекомендації щодо підготовки до зими
у 2025-2026 рр.**

**UKRAINE
SHELTER CLUSTER**

Coordinating Humanitarian Shelter and Settlements

1 Зміст

2 ВИСЛОВЛЮЄМО ЩИРУ ПОДЯКУ УЧАСНИКАМ ТА ПАРТНЕРАМ	4
3 КОНТЕКСТ	5
4 ЦІЛЬ №2 КЛАСТЕРА З ПИТАНЬ ЖИТЛА В УКРАЇНІ ПЛАНУ ГУМАНІТАРНИХ ПОТРЕБ ТА РЕАГУВАННЯ	7
5 ЦІЛІ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ЗИМИ	7
6 ЗВІТУВАННЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ	8
6.1 Тривалість зимового періоду	8
6.2 Механізм звітування.....	8
7 СТРАТЕГІЯ РЕАГУВАННЯ У ЗИМОВИЙ ПЕРІОД	13
7.1 Форми надання допомоги	13
7.2 Матеріали для онлайн-навчання	15
7.3 Аналіз "холодних точок" у 2025/26 рр.	15
7.4 Визначення цільової групи населення, пріоритетів та критеріїв вразливості	16
8 ЦІЛЬ ПІДГОТОВКИ ДО ЗИМИ 1: ПЕРСОНАЛЬНЕ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТЕПЛА: ПІДТРИМАННЯ НОРМАЛЬНОЇ ТЕМПЕРАТУРИ ТІЛА.....	19
8.1 Надання НПТ для зимового періоду (SN202A)	20
8.2 Надання зимового одягу (SN202B)	21
9 ЦІЛЬ ПІДГОТОВКИ ДО ЗИМИ 2: ОБІГРІВ ЖИТЛА У ЗИМОВИЙ ПЕРІОД: ПІДВИЩЕННЯ ТА ПІДТРИМАННЯ НОРМАЛЬНОЇ ТЕМПЕРАТУРИ ТІЛА	23
9.1 Надання нагрівальних приладів у зимовий період (SN201C)	23
9.2 Паливо для обігріву (SN201B).....	29
9.2.1 Орієнтовна кількість теплової енергії, необхідна для опалення домогосподарства:.....	30
9.2.2 Розрахунок нормативного обсягу твердого палива:	30
9.2.3 Контроль якості твердого палива	33
9.2.4 Критерії для оцінки якості дров	33
9.2.5 Перевірка легальності походження лісоматеріалів	33
9.2.6 Доставка та пакування	34
9.2.7 Рекомендації щодо зберігання	36
9.3 Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період (SN201A) ...	37
9.4 Взаємозв'язок видів діяльності	39
10 ЦІЛЬ ПІДГОТОВКИ ДО ЗИМИ 3: УТЕПЛЕННЯ ЖИТЛА: РОБОТИ З МЕТОЮ ЗАКРИТТЯ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНОЇ ОБОЛОНКИ ЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ	41
10.1 Ремонти місць тимчасового проживання (SN302A)	41
10.2 Утеплення будинків, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам (SN203A)	42
10.3 Допомога з покриттям витрат на оренду житла (SN303A)	45
11 ЗИМОВІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ КЛАСТЕРА З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ТА КООРДИНАЦІЇ МТП	47

12 ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЩОДО НАДАННЯ ДОПОМОГИ У ГРОШОВІЙ ФОРМІ	48
13 СПІВПРАЦЯ З УРЯДОМ УКРАЇНИ	49
14 ПІДЗВІТНІСТЬ ПЕРЕД ПОСТРАЖДАЛИМИ ГРУПАМИ НАСЕЛЕННЯ	50
15 МОНІТОРИНГ ПІСЛЯ РОЗПОДІЛУ ДОПОМОГИ ВЗИМКУ	50
16 ДОДАТКИ	51
16.1 Склад зимового набору непродуктивної допомоги (приклади предметів).....	51
16.2 Важлива інформація про можливі ризики отруєння чадним газом	52
16.3 Типовий комплект компонентів димоходу для печі на твердому паливі (приклад конфігурації).....	53
16.4 Теплотворна здатність (теплота згоряння) твердого палива	54
16.5 Коефіцієнт перерахунку (повнодеревинності) деревини у штабелі в щільну міру	56
16.6 Приклад розрахунку кількості твердого палива для опалення домогосподарства	58
16.7 Звіт про підсумки голосування	60
16.8 Теплоізоляційна оболонка	61
16.9 Приклад розрахунку кількості твердого палива для опалення місця тимчасового проживання	62
17 ІСТОРІЯ ЗМІН	64

2 Висловлюємо щиру подяку учасникам та партнерам

Ці рекомендації було розроблено в результаті спільної роботи **Технічної робочої групи Кластера з питань житла та непродуктивної допомоги в Україні**, присвяченої підготовці до зими у 2025-2026рр.

Комітет Кластера з питань житла в Україні з розробки Рекомендацій:

Костянтин Дмитренко – заступник координатора Кластера з питань житла

Микола Фадєєв – фахівець з питань житла

Рене Вайнвін – координатор Східного Хабу Кластера з питань житла

Валерія Паніна – фахівець з питань інформаційного менеджменту

Внесок членів Технічної робочої групи:

Cash Working Group

Ukrainian Red Cross Society

Medair

UNICEF

ACTED

Save the Children

Protection Cluster

FAO

Solidarités International

People in Need

Особлива подяка за внесок у створення поточних Рекомендацій:

Right to Protection

CCCM Cluster

UNHCR

ZOA

Caritas Ukraine

ERC

DRC

TGH

3 Контекст

За попередніми оцінками, починаючи з лютого 2022 року було пошкоджено близько 2,5 мільйонів одиниць житла, з яких понад чверть було зруйновано, а три чверті – частково пошкоджено. У житловому секторі вартість збитків зросла на 13 % з моменту оприлюднення четвертої Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення України (RDNA4). За офіційними підрахунками, у першій половині 2025 року найбільших збитків було завдано житлу на Сході, Півдні та Півночі України, що ще більше погіршило ситуацію та спричинило зростання кількості людей, які були вимушені покинути свої домівки і мають потребу в утепленому житлі. Крім того, погіршилася безпекова ситуація в Донецькій та Харківській областях, де з серпня 2024 року оголошено евакуацію. У Сумській області з початку 2025 року також зросла кількість евакуйованих осіб.

Майбутня зима 2025–2026 років буде вкрай складною для різних груп населення, зокрема для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), непереміщених з районів, що постраждали від війни осіб, а також осіб, які повернулись до місць постійного проживання та приймаючих громад. Незважаючи на прийняття [Постанови №930 Кабінету Міністрів України](#) у вересні 2023 року та значні зусилля партнерів, що надають допомогу у сфері оснащення, облаштування та утеплення місць тимчасового проживання (МТП), збільшення кількості переміщених осіб та повторне пошкодження МТП, які вже були відновлені, призводить до того, що ремонт та відновлення МТП залишаються вкрай важливими гуманітарними заходами для порятунку життя людей.

Крім того, ВПО часто розміщуються в приватних орендованих будинках, які не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам і, як і більшість житла в Україні, можуть не мати належного утеплення. Особи, що повернулись до постійного місця проживання та непереміщені особи також стикаються з подібними проблемами з неякісним утепленням у своїх будинках, а ситуація ще більше погіршується через пошкодження, спричинені війною, такі як пошкодження даху, вибиті вікна та пошкоджені зовнішні стіни, адже такі пошкодження порушують теплоізоляційну оболонку будинків. Це особливо актуально для територій, що знаходяться вздовж лінії фронту або поблизу неї. Однак навіть у великих містах цілеспрямовані атаки на енергетичну інфраструктуру призведуть до збільшення кількості відключень електроенергії та зменшення потужності опалення.

Перебої в роботі систем централізованого та електричного опалення, особливо в містах, мали значний вплив на постраждале населення. Мережі централізованого опалення залишаються вкрай вразливими – пошкодження одного об'єкта може призвести до перебоїв у постачанні тепла для цілих районів. Навіть коли інфраструктура технічно справна, опалення часто залишається недоступним з економічної точки зору через зростання тарифів, нерегулярні доходи та вичерпані заощадження. Згідно з практичним досвідом 2024–2025 років, тверде паливо продовжувало слугувати критично важливим альтернативним рішенням для опалення будинків як у сільській місцевості, так і в містах. Надання допомоги в натуральній формі часто виявлялось більш ефективним у віддалених або прифронтових громадах, коли регульовані ринки палива не функціонували, доступ був обмежений або постійні постачальники відмовлялися здійснювати поставки. За умови, що ринкові умови дозволяють, допомога в грошовій формі є кращим варіантом, оскільки вона забезпечує більш ефективне, гідне та адаптоване до контексту гуманітарне реагування, надаючи бенефіціарам можливість безпосередньо управляти своїми пріоритетами, пов'язаними з опаленням. Для забезпечення належного використання коштів, допомога в грошовій формі повинна супроводжуватися інформаційними, освітніми та комунікаційними матеріалами, які надають бенефіціарам рекомендації, наприклад, щодо оптимальних обсягів та належного використання дров.

З огляду на постійні атаки на енергетичну інфраструктуру України взимку та періодичну несправність систем опалення впродовж найбільш холодних місяців, тверде паливо та печі (включно з комплектуючими та монтажним обладнанням) повинні бути пріоритетом, незалежно

від поточних коливань цін. Пошкодження або відсутність технічного обслуговування вплинули на системи опалення в МТП та приватних будинках і квартирах. У багатьох випадках ці системи, включаючи водонагрівачі, електромережі, газопроводи та системи гарячого водопостачання, внутрішні труби, радіатори та печі, необхідно відновлювати, ремонтувати або замінювати. У випадках, коли система опалення не функціонує або не може бути відновлена до настання зимового сезону, слід забезпечити переносні опалювальні прилади.

У документі **“Набутий досвід. Підготовка до зими 2024–2025рр.”**¹ також було наголошено на важливості завчасного розміщення опалювальних приладів та твердого палива перед настанням зими, щоб уникнути затримок із закупівлею та доставкою до кінцевих споживачів через поганий стан доріг. Особливу увагу слід приділити домогосподарствам, очолюваним жінками, та літнім людям, багато з яких фізично не в змозі розвантажувати, зберігати або обробляти великі партії дров.

На додаток до вирішення проблем з опаленням, переміщених осіб, осіб, які повернулись до постійного місця проживання та всіх постраждалих від війни осіб, які втратили своє майно, не мають доступу до ринків або не можуть собі дозволити придбати базові зимові речі, необхідно забезпечити побутовими речами, такими як теплий зимовий одяг, термобілизна, термоковдри. Хоча багато хто отримав таку непродуктивну допомогу в минулому році, Кластер з питань житла визнає, що щоденні обстріли продовжуються, а також з'являються нові евакуйовані особи. Ці особи можуть потребувати таких речей, і допомога повинна ґрунтуватися на оцінці потреб домогосподарств з урахуванням статі та віку, відповідно до критеріїв вразливості, викладених у [Керівництві з видів діяльності, пов'язаних з планом гуманітарних потреб та реагування](#). Ці заходи можуть бути здійснені у натуральній формі або у грошовій формі/у формі ваучерів, конкретно спрямованих на підготовку до зими.

Допомога надавалася за принципом уникнення дублювання, коли партнерам пропонувалося підтвердити, чи отримують бенефіціари державні субсидії, та оцінити, чи достатня отримана сума для задоволення їхніх потреб в опаленні. Кластер з питань житла послідовно працював над мінімізацією дублювання в зимових заходах як у межах Кластеру, так і між кластерами, використовуючи традиційні механізми координації. Точне та своєчасне подання звітів партнерами на платформі RAIS+ має вирішальне значення для забезпечення перехресної перевірки та узгодженого охоплення.

З огляду на мінливі обставини та на основі операційного досвіду, отриманого взимку 2024–2025 років, Кластер з питань житла скоригував свої планові показники та пріоритети для заходів з підготовки до зими 2025–2026 років. Основні напрямки програм відображають необхідність ранньої підготовки, посилення координації з державними органами влади, вдосконалення механізмів цільового розподілу допомоги та усунення дублювання, а також диверсифікації форм надання допомоги з урахуванням ринкових обмежень, пошкоджень інфраструктури та вразливості домогосподарств. Це включає посилення уваги до віддалених та нещодавно пошкоджених районів, завчасне здійснення закупівель та попереднє розміщення ресурсів, посилення обміну інформацією про енергоефективні практики та тісніший зв'язок між допомогою у натуральній та грошовій формах.

Контекстуальні ризики, такі як перебої в роботі енергетичної інфраструктури, коливання цін на ринках палива та періодичні переміщення населення, повинні бути чітко враховані при плануванні заходів з підготовки до зими. Це включає попереднє розміщення в районах підвищеного ризику, планування заходів на випадок переходу від грошових до натуральних форм допомоги та забезпечення гнучкості для адаптації до мінливих ринкових умов.

¹ [“Набутий досвід. Підготовка до зими 2024–2025рр.” Кластер з питань житла в Україні](#)

4 Ціль №2 Кластера з питань житла в Україні Плану гуманітарних потреб та реагування

У Плані гуманітарних потреб та реагування (HNRP) на 2025 рік Кластер з питань житла виділив окрему ціль, присвячену виключно підготовці до зими:

“Ціль Кластера CO2 – це надання термінової підтримки з житлом і непродуктивними товарами для зменшення впливу складних зимових погодних умов внутрішньо переміщеним особам, непереміщеним особам та особам, які повернулись до місць постійного проживання, мінімізуючи наслідки для довкілля.”²

5 Цілі щодо підготовки до зими

Незважаючи на те, що існують спеціальні види діяльності, присвячені наданню допомоги у зимовий період, інші регулярні види діяльності Кластера також можуть сприяти підвищенню стійкості до зимових умов. Тому в цьому документі заходи класифіковані відповідно до трьох наведених нижче цілей підготовки до зими (Winter Objectives - WO), щоб прояснити їхнє цільове призначення в зимовий період.

Ціль підготовки до зими 1: **Персональне збереження тепла**

Підтримання нормальної температури тіла за допомогою різних особистих непродуктивних товарів, зокрема зимового одягу, термоковдри тощо.

Ціль підготовки до зими 2: **Обігрів житла у зимовий період**

З метою підвищення та підтримання нормальної температури тіла людини. Тип опалення залежить від типу будинку та його місцезнаходження, включає використання централізованого опалення, електричних обігрівачів, твердого палива та скрапленого газу. Розуміння типу опалення та пов'язаних з ним витрат (рахунки на оплату комунальних послуг або тверде паливо) в залежності від місцевості, домогосподарства та проведення оцінки ринку є вкрай важливим для визначення найбільш доцільної форми надання допомоги.

Ціль підготовки до зими 3: **Утеплення житла**

Захист житла від стихійних лих та забезпечення необхідної теплоізоляції (житло повинно мати принаймні одну кімнату, в якій працює опалення і, в залежності від кількості мешканців, принаймні спальні місця в обігрітому приміщенні). Заходи гуманітарної інтервенції також можуть бути спрямовані на закриття теплоізоляційної оболонки будинку та покращення характеристик житла, що не відповідає мінімальним гуманітарним стандартам, з метою підвищення ефективності теплоізоляції та обігріву.

² Див. розділ “Кластер з питань житла” у [Плані гуманітарних потреб та реагування \(HNRP\) на 2025 рік](#).

6 Звітування про діяльність

6.1 Тривалість зимового періоду

Тривалість зимового періоду – це шестимісячний період з 16 жовтня до 15 квітня кожного року. Тривалість зимового звітного періоду триває з початку жовтня до кінця квітня.

6.2 Механізм звітування

Механізм координації, дедуплікації та звітності буде наступним:

- Координація на рівні Хабу буде здійснюватися шляхом комунікації в рамках узгодженого процесу планування всіх зимових видів діяльності.
- Інформація про бенефіціарів повинна бути зареєстрована в системі **RAIS+**, щоб можна було виключити дублювання між грошовою та натуральною формами допомоги для запланованої діяльності.
- Партнери повинні проаналізувати результати дедуплікації в RAIS+ та підтвердити остаточний перелік бенефіціарів, які мають право на отримання допомоги.
- Остаточний звіт про діяльність повинен бути поданий через **ActivityInfo** на національному рівні.

Таблиця 1 - Звітування

WO	Вид діяльності	Статус	Ідеальний період імплементації	Коли потрібно звітувати як про завершену діяльність	Дедуплікація
WO1: Персональне збереження тепла	1. Надання зимового одягу	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	3 серпня по жовтень підготувати попередньо відібрані домогосподарства до зими. 3 жовтня по березень надати допомогу нещодавно переміщеним або евакуйованим особам, а також особам, які постраждали від нещодавніх обстрілів, у вигляді предметів першої необхідності для підтримки нормальної температури тіла.	Після розповсюдження допомоги та звірки списків бенефіціарів, кінцевим терміном для звітності за весь період підготовки до зими та зимового періоду є квітень, в той час як саме звітування відбувається на початку травня.	RAIS+
	2. Надання непродовольчих товарів (далі – НПТ) для зимового періоду	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	3 серпня по жовтень підготувати попередньо відібрані домогосподарства до зими. 3 жовтня по березень надати допомогу щойно переміщеним або евакуйованим особам, а також особам, які постраждали від нещодавніх обстрілів, забезпечивши їх найнеобхіднішими предметами для підтримки нормальної температури тіла.	Після розповсюдження допомоги та звірки списків бенефіціарів, кінцевим терміном для звітності за весь період підготовки до зими та зимового періоду є звітування за квітень, яке відбувається на початку травня.	RAIS+

WO	Вид діяльності	Статус	Ідеальний період імплементації	Коли потрібно звітувати як про завершену діяльність	Дедуплікація
WO1: Персональне збереження тепла	3. Надання НПТ для домогосподарств	Регулярне гуманітарне реагування	Постраждали від обстрілів особи були проінформовані під час проведення оцінки потреб домогосподарств. Під час оцінки збиралися дані, десегреговані за статтю, віком та інвалідністю, з урахуванням критеріїв вразливості, визначених у Керівництві з видів діяльності, пов'язаних з планом гуманітарних потреб та реагування Кластера з питань житла для нещодавно переміщених або евакуйованих осіб	Після надання допомоги та звірки списків бенефіціарів, – про цей вид діяльності краще за все звітувати наступного місяця після того, як допомога була надана – він не буде автоматично віднесений до видів діяльності з підготовки до зими.	RAIS+
	4. Надання НПТ для МТП	Регулярне гуманітарне реагування	Для розміщення нових внутрішньо переміщених осіб, які можуть прибути взимку або в будь-який інший час року.	Після надання НПТ зазначеному МТП	Інструмент для дедуплікації Кластерів Shelter – CCCM на рівні МТП, категорія пожертви в RAIS+.
WO2	1. Паливо для обігріву	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	З серпня по жовтень – підготувати попередньо відібрані домогосподарства до зими; найпізніше надання допомоги – у листопаді.	На регіональному рівні, як тільки завершиться первинний розподіл допомоги. Під час звітування у ActivityInfo зверніть увагу на дату розподілу, яка має збігатися з фактичною датою розподілу. Кінцевий термін подання звітності до ActivityInfo – січень, а остаточний звіт – у лютому. Паливо, що було надане починаючи з березня, може вважатиметься таким, що не покриває енергетичні потреби в зимовий період, і бути виключене зі звітності Кластера.	RAIS+

WO	Вид діяльності	Статус	Ідеальний період імплементації	Коли потрібно звітувати як про завершену діяльність	Дедуплікація
WO2: Обігрів житла у зимовий період	2. Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	З жовтня по квітень підготувати попередньо відібрані (Серпень – Вересень) домогосподарства до зими.	Звітність за квітень подається у травні. Звітність подається відповідно до фактичної дати виплати допомоги у грошовій формі, включеної до сезонної звітності. Допомога в грошовій формі на оплату комунальних послуг повинна бути виплачена не пізніше кінця березня, а звітування за неї – не пізніше квітня.	RAIS+
	3. Надання нагрівальних приладів у зимовий період	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	З серпня по жовтень підготувати попередньо відібрані домогосподарства до зими, з остаточним наданням допомоги в листопаді.	Під час звітування у ActivityInfo зверніть особливу увагу на те, щоб дата виду діяльності відповідала фактичній даті завершення встановлення або передачі нагрівальних приладів. Рекомендований кінцевий термін подання звітності до ActivityInfo – січень, а остаточний звіт – у лютому.	RAIS+
	4. Забезпечення потреб МТП у обігрівачах, опаленні та паливі	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	Серпень-жовтень: попереднє визначення та пріоритезація МТП	Після завершення розподілу	Спільна база даних Кластерів з питань житла та управління/координації МТП, категорія «пожертва» в RAIS+
WO3	1. Утеплення будинків, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам	Вид діяльності, пов'язаний з наданням допомоги у зимовий період	Упродовж року (тут і далі: Травень – Травень)	У ActivityInfo про цей вид діяльності краще за все звітувати наступного місяця після того, як всі роботи з утеплення були завершені.	SIDAR (у стадії розробки)

WO	Вид діяльності	Статус	Ідеальний період імплементації	Коли потрібно звітувати як про завершену діяльність	Дедуплікація
WO3: Утеплення житла	2. Ремонти I категорії (легкі та середні) пошкодженого внаслідок воєнних дій житла з метою закриття теплоізоляційної оболонки	Регулярне гуманітарне реагування	Упродовж року	Під час звітування у SIDAR - як тільки адреса буде включена до програм організації (див. Рекомендації Кластера щодо реагування на надзвичайні ситуації для отримання інформації про внесення адреси) після завершення ремонтних робіт заповніть чек-лист в SIDAR і переконайтеся, що теплоізоляційну оболонку було закрито по результатах виконання всіх ремонтних робіт, які відповідають гуманітарним стандартам. У модулі моніторингу реагування у ActivityInfo, звітування відбувається наступного місяця після того, як всі ремонтні роботи були завершені.	SIDAR
	3. Ремонти місць тимчасового проживання	Регулярне гуманітарне реагування	Упродовж року	Перед початком проведення ремонтних робіт, поінформуйте регіонального координатора та Кластер з питань управління та координації МТП про те, які МТП були відібрані для проведення ремонтних робіт. У ActivityInfo про цей вид діяльності краще за все звітувати наступного місяця після того, як всі ремонтні роботи були завершені.	SIDAR (у стадії розробки)

7 Стратегія реагування у зимовий період

7.1 Форми надання допомоги

Під час періоду підготовки до зими у 2025-26 роках Кластер з питань житла в Україні спирається на свій досвід за попередній зимовий сезон щодо того, які форми допомоги будуть доречними, де і для яких осіб.

Надання допомоги у грошовій формі є одним з декількох способів досягнення цілей Кластера з питань житла, і його слід рекомендувати як найкращий варіант реагування, якщо це доцільно та співпадає з вибором бенефіціара. Однак, незалежно від обраного способу надання допомоги – у грошовій чи натуральній формі – для відповідального планування програм необхідні докази, інструменти, рекомендації та операційний потенціал для досягнення результатів з надання допомоги у сфері житла (див. [Керівництво з видів діяльності Кластера з питань житла у 2025 році](#) та ці технічні рекомендації). Гуманітарні організації повинні забезпечити ефективну оцінку, використання та моніторинг форм допомоги, а також залишатися гнучкими, щоб у разі потреби перейти на альтернативні форми надання допомоги. Це дає більшу впевненість у тому, що діяльність принесе бажаний результат.

Залежно від контексту, будь ласка, ознайомтеся з рекомендаціями, наведеними в наступних основних положеннях:

- ознайомтеся з розділом про форми допомоги для кожного виду діяльності в Керівництві з видів діяльності Кластера з питань житла у 2025 році або Матриці видів діяльності 2025 року.
- використовуйте [Спільний інструмент моніторингу після надання допомоги](#), розроблений Кластером з питань житла, для отримання обґрунтованих висновків щодо ефективності реалізації заходів з надання палива для обігріву (SN201B).
- Перед плануванням гуманітарних заходів вкрай важливо завжди консультиватися з відповідним координатором Хаба Кластера з питань житла (на регіональному рівні), щоб отримати найкращі рекомендації щодо форм надання допомоги. Контактну інформацію координаторів можна знайти на [веб-сайті Кластера з питань житла](#).

- Партнерам пропонується використовувати [інформаційну панель Спільної ініціативи з моніторингу ринку](#) для проведення аналізу функціональності ринку. Панель оновлюється щомісяця.
- Вразливість та спроможності залежать від конкретного домогосподарства. Вибирайте способи надання допомоги з урахуванням вразливості домогосподарства (наприклад, літні люди та особи з інвалідністю), доступу до ринків, доступу до банківських послуг (наприклад, цифрові або мобільні грошові перекази) та спроможності продавців на ринку постачати якісні товари в потрібному обсязі та в потрібний час.
- Гуманітарні організації повинні проводити незалежну оцінку потреб та ринку і тісно координувати свої дії з іншими організаціями та органами місцевого самоврядування.
- **Грошова форма** допомоги є пріоритетною, коли місцеві ринки функціонують і є доступними, а цільова група населення має можливість ефективно ними користуватися. Вона надає отримувачам гнучкість і можливість вибору, а також стимулює місцеву економіку, з-поміж інших переваг.
- У районах, де ринки недоступні, не мають достатньої потужності, а цільове населення не має доступу до ринків в інших місцях або належить до вразливих категорій, які не мають доступу до ринків, рекомендується надавати допомогу **в натуральній формі**. Ці райони розташовані переважно навколо прифронтових областей.
- Тому партнерам рекомендується встановити заздалегідь визначені “тригери переходу” для переходу від надання допомоги в грошовій формі до допомоги в натуральній формі (або навпаки), якщо під час реалізації програми функціональність, доступність або безпекові умови ринку суттєво зміняться.

7.2 Матеріали для онлайн-навчання

Безкоштовний онлайн-курс українською мовою [“Підготовка до зими та енергозбереження”](#) був створений Кластером з питань житла та непродуктивної допомоги в Україні у співпраці з УВКБ ООН і доступний на платформі Prometheus. Він пропонує практичні, недорогі інструменти, які допоможуть домогосподарствам, що постраждали від війни, підготувати свої будинки до зими, зберегти тепло, зменшити споживання енергії та поліпшити комфорт у будинку.

Цей курс є цінним ресурсом для бенефіціарів, які готуються до зимового сезону, особливо в районах з обмеженим доступом до систем опалення або допомоги з ремонтами.

Партнерам рекомендується інформувати постраждалі домогосподарства та органи місцевого самоврядування про цей курс і заохочувати його використання в рамках підготовки до зими.

7.3 Аналіз “холодних точок” у 2025/26 рр.

Основні висновки дослідження REACH є наступними:

- Індекс “холодних точок”³ зимового сезону у 2025/26 рр., визначив Харківський, Богодухівський і Чугуївський (Харківська область), Сумський, Шосткинський (Сумська область), та Краматорський (Донецька область)⁴ райони як райони з найвищими ризиками через поєднання суворих зимових умов, високого рівня вразливості (значна кількість внутрішньо переміщених осіб та літніх людей) та значних руйнувань, спричинених війною.
- Збитки, спричинені війною, суттєво вплинули на інфраструктуру виробництва та постачання електроенергії в Україні, підвищуючи рівень вразливості населення до зимових умов через часті відключення електроенергії, що призводить до перебоїв у наданні основних послуг, таких як тепло- та водопостачання. Гуманітарне реагування на проблеми, пов’язані з підготовкою до зими, має залишатися гнучким і адаптивним, щоб вирішити проблему потенційної подальшої деградації енергетичної інфраструктури.

³ [Аналіз індексу “холодних точок” під час підготовки до зими у 2025/26 рр. \(REACH\)](#)

⁴ Декілька громад, що знаходяться біля лінії фронту, не були включені до аналізу індексу “холодних точок”.

7.4 Визначення цільової групи населення, пріоритетів та критеріїв вразливості

Перед початком релізації будь-якого з видів діяльності партнери повинні переконатися, що вони врахували рекомендації, викладені в [Керівництві з видів діяльності Кластера з питань житла](#). Розділ керівництва "Визначення цільової групи населення, встановлення пріоритетів та урахування категорій вразливості", а також підрозділи "Передумови" та "Вразливості, що пов'язані з певним видом діяльності" для кожного виду діяльності містять інструкції, які допоможуть охопити та оцінити найбільш вразливі домогосподарства та окремих осіб. При визначенні пріоритетності однієї сфери над іншою Кластер з питань житла наполегливо рекомендує узгоджувати свої дії з регіональними координаторами Кластера з питань житла та взаємодіяти з постраждалими громадами та місцевими органами влади.

Відповідно до Наказу Міністерства розвитку громад та територій України [№ 376 від 28.02.2025](#), дев'ять областей були визначені пріоритетними для надання допомоги з твердим паливом: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Харківська, Луганська, Миколаївська, Херсонська, Сумська та Чернігівська області.

Виконуючи роль доповнення до ініціатив Уряду України, програми з підготовки до зими гуманітарних організацій, що надають допомогу з житлом та непродовольчими товарами, мають бути зосереджені на допомозі сім'ям, як:

Таблиця 2 – Відбір бенефіціарів

1. В цілому, їхні потреби в підготовці до зими залишаються незадоволеними, тому що:

- вони не мають необхідної фінансової спроможності;
- не отримують державної підтримки, пов'язаної з підготовкою до зими (державні субсидії або інші програми підготовки до зими; див. розділ про співпрацю з урядом України у цьому документі)

і, водночас,
та більш детально

2. проживають на територіях, визначених як пріоритетні для надання допомоги з підготовки до зими:

Плани щодо реалізації видів діяльності Кластера з питань житла, що наведені у Плані гуманітарних потреб та реагування у 2025 році, зосереджені здебільшого на прифронтових⁵ областях України, які є найбільш вразливими внаслідок безперервних російських обстрілів. Наразі до прифронтових областей належать південні, північні та східні області, і пріоритети в межах цих областей визначені для:

- районів, де переміщені домогосподарства залишаються в місцях тимчасового проживання через відсутність доступу до належних альтернативних житлових рішень;
- районів з ускладненим доступом до послуг та ринків;
- прифронтових та ізольованих районів;
- районів з великою кількістю пошкоджених будинків та квартир;
- районів, що приймають значну кількість евакуйованого населення, де необхідна допомога в підготовці до зими, щоб пом'якшити вторинне переміщення та уникнути створення факторів, що сприяють виникненню нових хвиль переміщення.

⁵ **Прифронтові області («the crescent»):** Станом на липень 2025 року цей термін стосується районів, або областей, через які безпосередньо проходить лінія фронту поточної війни. Наразі це Харківська, Дніпропетровська, Сумська, Херсонська, Запорізька та Донецька області, де лінія фронту пролягає в межах їхніх кордонів. Крім того, до цього переліку входить Чернігівська область, оскільки лінія фронту проходить уздовж кордону з Російською Федерацією в цьому районі.

Або,

За винятком можливості раптових спонтанних російських обстрілів, центральні та західні області не перебувають у такій критичній ситуації, як прифронтові області. На випадок надзвичайної ситуації слід розглянути пріоритети в реалізації видів діяльності для:

- районів, де місця тимчасового проживання все ще використовуються як тимчасове житло у відповідь на раптові переміщення населення;
- районів з високою кількістю внутрішньо переміщених осіб, які орендують житло або проживають у приймаючих сім'ях.

і, водночас,

3. належать до однієї з пріоритетних цільових груп:

- переміщені сім'ї (включно з тими, хто проживає в МТП);
- непереміщені особи, які постраждали від війни та особи, які повернулись до постійного місця проживання та мешкають у пошкоджених будинках;
- переміщені, непереміщені сім'ї та сім'ї, які повернулись до попередніх місць проживання, які мешкають у будинках, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам;
- переміщені, приймаючі, непереміщені сім'ї та сім'ї, які повернулись до попередніх місць проживання, які не в змозі самостійно оплачувати комунальні послуги або потребують допомоги з твердим паливом.

і, водночас,

4. належать до однієї або більше груп вразливості. Будь ласка, ознайомтесь із Розділом 5 та відповідними додатками у [Керівництві з видів діяльності у 2025 році](#), розробленому Кластером з питань житла, щоб визначити найбільш вразливі верстви населення:

- Особи з інвалідністю або травмою;
- Особи з хронічними хворобами та тяжкими захворюваннями (включаючи психічні розлади);
- Особи похилого віку (віком 60 років і старше);
- Жінки та дівчата в групі ризику: включаючи одиноких голів домогосподарств, жінок, які є головними доглядальницями, вагітних жінок та жінок в процесі грудного вигодовування, підлітки-дівчата або дівчата без супроводу, жертви гендерного насильства або ті, хто перебуває у групі ризику насильства, торгівлі людьми, жорсткого поводження або експлуатації, а також жінок із додатковою вразливістю (наприклад, інвалідність, літній вік, відсутність системи підтримки або приналежність до меншини);
- Представники меншин: включаючи Ромську спільноту, кримських татар, осіб без громадянства, осіб з невизначеним громадянством та осіб ЛГБТІК+;
- Діти в групі ризику: включаючи дітей без супроводу або сиріт, дітей, розлучених з батьками, сім'ї з дітьми, які проживають на лінії фронту*, дітей, які перебувають під опікою держави; проживають у переповнених МТП і можуть піддаватися більшому ризику домашнього насильства, а також дітей/підлітків ЛГБТІК+ тощо;
- Сім'ї з дітьми віком до трьох років;
- Сім'ї з трьома і більше дітьми (віком до 18 років або 23 років, якщо навчаються);
- Прийомні сім'ї;
- Люди з соціально-економічними труднощами: включаючи безробітних (віком 40–60 років), сім'ї, які втратили основного годувальника через війну (убитий, поранений, зниклий безвісти та інш.), тих, хто не має доступу до соціального захисту, та осіб, які не можуть покрити свої базові потреби, такі як: їжа, житло, одяг, потреба в опаленні або отриманні

медичної допомоги. Сюди також входять люди, які мешкають у будинках, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам, при цьому вони можуть знаходитись під ризиком виселення та ці будинки не мають належного утеплення.

Ці критерії вразливості базуються на рекомендаціях Кластера з питань захисту "[Захист та пріоритизація осіб з особливими потребами у межах гуманітарних операцій в Україні](#)", які пропонують комплексний підхід для виявлення домогосподарств з підвищеним ризиком та незадоволеними потребами. Вони можуть бути адаптовані (шляхом додавання, модифікації або видалення окремих елементів) відповідно до внутрішньої політики, мандатів кожної партнерської організації та вимог донорів. Наприклад, відповідно до свого мандату, *ЮНІСЕФ має намір застосовувати критерій "діти та/або сім'ї з дітьми" вздовж лінії фронту протягом майбутнього зимового сезону.

Проте, з огляду на постійні зміни ситуації, партнери повинні також проводити періодичну повторні перевірки статусу вразливості протягом зимового циклу проекту, щоб виявити нові вразливі домогосподарства та відповідно адаптувати цільове спрямування допомоги.

8 Ціль підготовки до зими 1:

Персональне збереження тепла: підтримання нормальної температури тіла

Необхідно систематично проводити оцінку спроможності місцевих ринків, щоб визначити доцільну форму надання допомоги у вигляді НПТ в зимовий період – допомога у натуральній чи грошовій формі. Такий підхід не тільки забезпечує реагування на мінливу динаміку ринку, але й враховує переваги постраждалого населення щодо того, як вони отримують допомогу.

Враховуючи широке розповсюдження наборів НПТ протягом перших 3,5 років гуманітарного реагування, Кластер з питань житла наголошує на важливості проведення оцінки функціональності ринку та потреб домогосподарств з розбивкою за статтю, віком та інвалідністю. Проведення таких оцінок гарантує, що допомога в підготовці до зими ґрунтується на фактичних даних, відповідає реальним потребам і надається у тій формі, яка сприяє збереженню гідності та ефективності.

Предмети, перелічені в підрозділах 8.1 та 8.2 не слід розглядати як набори (закупляти, розповсюджувати та звітувати про них як про набори). Очікується, що під час підготовки до зими у 2025-26 рр. основними особами, які потребуватимуть цих речей, будуть щойно евакуйовані або переміщені особи, а також особи, які постраждали від обстрілів. У таких умовах настійно рекомендується адаптувати допомогу до фактичних потреб кожного домогосподарства, тим самим уникаючи надання непотрібних речей та накопичення твердих побутових відходів у місцях, де послуги з вивезення відходів є обмеженими.

Партнерам рекомендується використовувати інструменти RAIS+ для звітування та усунення дублювання, щоб забезпечити розподіл непродовольчої допомоги відповідно до конкретних умов та індивідуальних потреб кожного бенефіціара.

Контроль якості допомоги в натуральній формі

Кожна організація, що надає допомогу, зобов'язана дотримуватися своїх внутрішніх процедур контролю якості, що охоплюють різні аспекти надання допомоги. Такий комплексний підхід не лише захищає гідність бенефіціарів, але й сприяє їхньому добробуту, зберігаючи при цьому узгодженість із зусиллями інших організацій, що надають допомогу. Для посилення цього зобов'язання технічна координація Кластера є опорою для партнерів, які потребують додаткового керівництва або настанов. Така співпраця сприяє безперебійній координації та наданню допомоги, зміцнюючи головну мету Кластера - забезпечення ефективної та гідної підтримки тим, хто її потребує.

Щодо типової вартості у цьому документі

Усі ціни, зазначені в документі, вказані в дол. США, включаючи ПДВ, окрім єдиного грошового еквіваленту на тверде паливо та оплату комунальних послуг в зимовий період. При перегляді витрат просимо враховувати курс обміну валют.

Типова вартість, вказана Кластером з питань житла, є орієнтовною і може змінюватися під впливом інфляції та динаміки ринку. Ця вартість призначена для того, щоб надати партнерам загальне уявлення про діапазон цін для розрахунків зимового планування. Важливо зазначити, що великі організації часто здійснюють оптові закупівлі у міжнародних постачальників за попередньо узгодженими контрактами, що може сприяти встановленню більш вигідних цін.

Примітка: Підхід Кластера з питань житла до НПТ, які надаються в зимовий період, базується на тих самих принципах гармонізації, що й щодо інших видів діяльності, але при цьому уникає використання шаблонних наборів НПТ. Предмети повинні підбиратися на основі проведеної оцінки потреб домогосподарств:

- з одного боку, Кластер визнає, що різні партнери мають різні спроможності, підходи та стратегії у сфері реагування на надзвичайні ситуації, що неминуче призведе до відмінностей у складі наборів НПТ для підготовки до зими, які вони розповсюджують.
- з іншого боку, Кластер сприяє гармонізації заходів з реагування, щоб переконатися, що (а) допомога з підготовки до зими, яку отримує кожен, хто її потребує, є повною, достатньою та відповідає узгодженим стандартам, і (б) враховується соціальна згуртованість: мінімізується ризик того, що відмінності в типі та обсязі допомоги, яку отримують громади, що живуть в однакових умовах, але отримують допомогу від різних організацій, призведуть до напруженості у відносинах з бенефіціарами, представниками органів місцевої влади, донорами тощо.

Очікується, що за необхідності партнери координуватимуть свої дії з відповідним регіональним координатором Кластера з питань житла, щоб досягти певної варіативності у розробці заходів з реагування, включно з можливістю додавання предметів для підготовки до зими до переліку, рекомендованого в цьому документі, на основі власної стратегії, оцінки та спроможності, а також із застосуванням підходу, що ґрунтується на потребах і враховує конкретний контекст; при цьому партнерів просять дотримуватися принципів узгодженої допомоги, згаданих вище.

8.1 Надання НПТ для зимового періоду (SN202A)

Ця діяльність підтримує надання індивідуальних непродовольчих товарів НПТ для підготовки до зими, спрямованих на забезпечення теплового комфорту та гідності під час холодної пори року. Типові товари включають:

Таблиця 3 – Надання НПТ для зимового періоду

НПТ у період підготовки до зими*			
Склад та орієнтовна вартість у 2025-2026 рр.			
Найменування	Вартість	Найменування	Вартість
Матрас	23 дол. США	Портативний зарядний пристрій	20 дол. США
Спальний мішок	17 дол. США	Термос	17 дол. США
Високоякісна термоковдра	17 дол. США	Портативний пальник + сухе паливо (або свічки)**	17 дол. США
Рятувальна фольгована ковдра ⁶	5 дол. США	Ліхтарик на батарейках	25 дол. США

* Кількість кожного предмета становить 1 штука на 1 особу

** Або портативна одноконфорочна газова плита, що працює на газових балонах (бутан або пропан-бутан)

⁶ Такі предмети, як рятувальні фольговані ковдри, повинні супроводжуватися інструкцією, яка чітко пояснює бенефіціарам як користуватися ковдрами.

Будь ласка, ознайомтеся з фотографіями (прикладами) рекомендованих товарів у [Додатку 16.1](#).

Якщо дозволяють ринкові умови та профілі бенефіціарів, рекомендується надавати бенефіціарам допомогу у грошовій формі або у формі ваучерів, щоб надати їм більшу свободу вибору та стимулювати місцеву економіку. Однак допомога у натуральній формі залишається дуже цінною і є пріоритетною в тих місцях, де ринки не функціонують або є недоступними, особливо в прифронтових та прикордонних районах.

У 2024–2025 роках НПТ в зимовий період часто доставлялися до домогосподарств, які постраждали від війни, у зонах високого ризику, де переміщення, повторювані обстріли та порушення роботи ринків унеможливлювали місцеві закупівлі. Часто було необхідне поповнення запасів через втрату або псування наявних предметів та відсутність доступу до відповідних речей.

Рекомендації для партнерів:

- Проведіть оцінку функціональності ринку та оцінку домогосподарств, щоб визначити фактичні потреби в НПТ, використовуючи розбивку за статтю, віком та інвалідністю (SADDD).
- Надавайте лише необхідні та пріоритетні предмети на основі проведеної оцінки потреб домогосподарств. Уникайте використання готових наборів, якщо їхній вміст не підтверджено на місцевому рівні.
- Використовуйте RAIS+ для перевірки попередньої допомоги та уникнення дублювання.
- Уникайте надання предметів спираючись лише на їх залишки на складі, а також часткового розподілу, які не повністю задовольняють потреби взимку.

8.2 Надання зимового одягу (SN202B)

(Розповсюдження теплого одягу для підвищення індивідуального теплового комфорту)

Кластер з питань житла передбачає, що, оскільки в перші 2,5 роки війни зимовий одяг був наданий населенню, яке постраждало від війни, включаючи переміщених осіб та мешканців прифронтових або прикордонних районів, основними особами, які потребують цієї допомоги, будуть новоприбулі переміщені та евакуйовані особи, а також постраждалі від обстрілів. Відбір осіб для отримання такого виду допомоги повинен ґрунтуватися на оцінці потреб домогосподарств на основі критеріїв вразливості, наведених у [Керівництві з видів діяльності у 2025 році Кластера з питань житла](#). Специфіка цієї діяльності щодо розмірів, статі та особистих уподобань передбачає розгляд можливості її здійснення переважно за допомогою допомоги у грошовій формі або у формі ваучерів.

Таблиця 4 – Комплект зимового одягу

Комплект зимового одягу*							
Склад та типовá вартість у 2025-2026 рр.							
Найменування		Вартість		Найменування		Вартість	
Для дітей							
Зимова куртка		52,0	дол. США	Зимова шапка		7,0	дол. США
Зимові черевики		40,0	дол. США	Зимовий шарф		7,0	дол. США
Товсті шкарпетки		3,5	дол. США	Термобілизна		14,0	дол. США

Комплект зимового одягу*							
Склад та типова вартість у 2025-2026 рр.							
Найменування		Вартість		Найменування		Вартість	
для дорослих							
Зимова куртка		86,0	дол. США	Зимова шапка		7,0	дол. США
Зимові черевики (для літніх людей - взуття на липучках)		90,0	дол. США	Зимовий шарф		7,0	дол. США
Товсті шкарпетки		3,5	дол. США	Термобілизна		23,0	дол. США

* Зазначено склад набору для однієї особи.

Предмети, перелічені в цьому розділі не слід розглядати як набори (закупляти, розповсюджувати та звітувати про них як про набори). Натомість партнерам рекомендується адаптувати надання допомоги відповідно до оцінки фактичних потреб домогосподарств або окремих осіб. Водночас Кластер з питань житла не рекомендує надавати часткову або символічну допомогу, тобто надання допомоги має бути спрямовано на повне задоволення виявлених потреб кожного члена домогосподарства, а не обмежуватися наявними запасами на складі.

Такий підхід підтримує гідність отримувачів, забезпечує доцільне та ефективне використання ресурсів і знижує ризик як незадоволення базових потреб, так і накопичення невикористаних НПТ.

9 Ціль підготовки до зими 2: Обігрів житла у зимовий період: підвищення та підтримання нормальної температури тіла

9.1 Надання нагрівальних приладів у зимовий період (SN201C)

(Надання обігрівачів з метою підвищення теплового комфорту в житлових приміщеннях)

До побутових опалювальних приладів належать твердопаливні печі, електричні обігрівачі, газові обігрівачі та інші опалювальні прилади для обігріву житлових приміщень⁷:

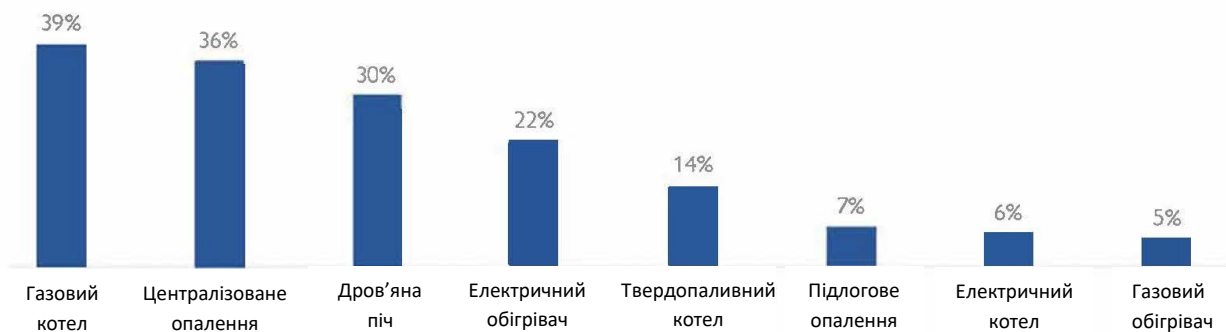

Рисунок 1 – Співвідношення осіб, які повідомили про типи опалення/обігріву, доступні в їхньому поточному місці проживання

У міських районах переважно використовується централізоване опалення (86%), тоді як у сільських районах більше покладаються на дров'яні печі (63%) та газові котли (45%). Прифронтові громади демонструють відносно високий рівень використання централізованого опалення (40%), але мають менший доступ до сучасних альтернативних джерел опалення.

Твердопаливні обігрівачі

У зв'язку з відключеннями електроенергії Кластер з питань житла надаватиме пріоритет твердопаливним обігрівачам (замість електричних) цієї зими. Твердопаливні печі є енергоефективними/енергозберігаючими і можуть використовуватися під час перебоїв з електро- та газопостачанням. Водночас, цей тип опалювальних приладів потребує щоденного завантаження твердим паливом та очищення від попелу. Також потрібне сухе місце для зберігання твердого палива. Ці прилади менш безпечні, ніж інші варіанти, через ризик пожежі, ризик отруєння чадним газом (див. [Додаток 16.2](#)), та загрозу безпеці дітей.

Примітка: Кластер з питань житла наполегливо рекомендує надавати твердопаливні обігрівачі в комплекті з комплектуючими та послугами з їх встановлення.

Використання пічного опалення дозволено в житлових будинках, що мають не більше двох поверхів, не враховуючи підвальні приміщення⁸, з огляду на питання безпеки, пов'язані, зокрема, зі зберіганням твердого палива.

Таблиця 5 – Твердопаливні обігрівачі для обігріву будинку – Набір для дому

⁷ Підготовка до зими в Україні: житло, комунальні послуги, мобільність та потреби. ІОМ DTM. Грудень 2024 р.

⁸ Таблиця Р.1 Додатку Т до [Державних будівельних норм України в.2.5-67:2013 "Опалення, вентиляція, кондиціонування"](#)

Твердопаливні обігрівачі – Набір для дому Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026 рр.				
Найменування	К-сть	Вартість одиниці товару	Проміжний підсумок	Технічні характеристики
ВАРІАНТ 1 Твердопаливна піч типу Буржуйка	1 шт.	230- дол. 460* США	230-460 дол. США	Матеріал: чавун або сталь. Площа обігріву = до 35 м ² Тверде паливо, що застосовується: дрова та брикети (не на основі вугілля)
ВАРІАНТ 2 Твердопаливна піч типу Булер'ян	1 шт.	460 дол. США	460 дол. США	Матеріал: сталь (класичний варіант). Площа обігріву = 40 м ² Деякі типи мають варильну поверхню. Тверде паливо, що застосовується: дрова та брикети. Для використання вугілля або брикетів на основі вугілля необхідна спеціальна конструкція і матеріал топки.
Димохідна труба з комплектуючими	1 комп.	290 дол. США	290** дол. США	Труба двостінна з нержавіючої сталі в оцинкованому кожусі (діаметр 120**/180 мм, товщина - 0,5/0,55 мм). Матеріал: основна труба – нержавіюча сталь (наприклад, AISI 304). Кожух – оцинкована сталь. Теплоізоляція: базальтове волокно/вата. Довжина вертикального димоходу – мінімум 5 м ⁽⁹⁾ . Щоб побачити перелік всіх комплектуючих див. Додаток 16.3 . Використання димоходів з нержавіючої сталі для печей, що працюють на вугіллі, заборонено ¹⁰ .
Лист з нержавіючої сталі	1 шт.	23,0 дол. США	23,0 дол. США	1,18м x 0,85м x 0,5мм З затиснутими або зігнутими краями (готовий або виготовлений на замовлення)
Базальтовий теплоізоляційний картон	1 шт.	21,8 дол. США	21,8 дол. США	Розмір: 1180x850 мм (1 лист) Товщина 10 мм
Фольговане полотно зі	4 м ²	6,3 дол.	25,2 дол.	Рефлектор (відбивач) для внутрішньої стіни та/або стелі.

⁹ Секція 6.8.11 [Державних будівельних норм України в.2.5-67:2013 "Опалення, вентиляція, кондиціонування"](#)

¹⁰ Секція 6.8.12 [Державних будівельних норм України в.2.5-67:2013 "Опалення, вентиляція, кондиціонування"](#)

Твердопаливні обігрівачі – Набір для дому					
Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026 рр.					
Найменування	К-сть	Вартість одиниці товару		Проміжний підсумок	
спіненого поліетилену		США		США	
Акриловий герметик для вікон	3 шт.	3,5	дол. США	10,5	дол. США
Детектор-сигналізатор чадного газу (CO)	1 шт.	46	дол. США	46	дол. США
ВСЬОГО ЗА ВАРІАНТ 1****				876,5	дол. США

*Особливий тип буржуйки підходить для закритих приміщень і може використовуватися для приготування їжі. Ми рекомендуємо їх для невеликих житлових приміщень. Остання зафіксована ціна – близько 230 дол. США. Буржуйка вартістю 460 дол. США краще підходить для більших площ і відкритих просторів.

** Без урахування витрат на встановлення (варість робіт).

*** Залежить від типу печі. Див. секцію 6.8.9 [Державних будівельних норм України в.2.5-67:2013 "Опалення, вентиляція, кондиціонування"](#) для ознайомлення з рекомендаціями щодо вибору діаметра димоходу залежно від теплової потужності печі (кВт).

**** Вартість твердопаливного обігрівача була прийнята на рівні 460 дол. США.

Згідно з досвідом минулих років щодо допомоги в підготовці до зими, надання печей на твердому паливі, таких як буржуйки¹¹ місцевого виробництва або популярної печі "Булер'ян" (різновид буржуйки), є адекватним заходом у разі перебоїв у постачанні газу та електроенергії, що часто трапляється після пошкодження цивільної інфраструктури.

Розподіл твердопаливних обігрівачів слід обмежити районами, де придбання та доставка вугілля, дров, пелет та інших видів твердого палива є можливими і практичними. Вони завжди повинні бути доповнені наданням рекомендованої кількості твердого палива.

Електричні обігрівачі є безпечними та простими у використанні, а тому мають перевагу перед твердопаливними обігрівачами, особливо для людей похилого віку та людей з інвалідністю. Зверніть увагу, що недоліком цього типу опалювальних приладів є **можливість перебоїв з електропостачанням взимку**.

Таблиця 6 - Електричні обігрівачі – Набір для дому

Електричні обігрівачі – Набір для дому					
Рекомендовані обсяги (на ДГ) та орієнтовна вартість у 2025-2026 рр.					
Найменування	К-сть	Вартість одиниці		Проміжний підсумок	
Електричний конвектор або	1 шт.	115	дол. США	115	дол. США
Потужність: макс. 1,5 кВт					

¹¹ Інструкції та правила безпеки дивіться в посібнику з безпеки, розробленому PIN, за [ПОСИЛАННЯМ](#).

Електричні обігрівачі – Набір для дому					
Рекомендовані обсяги (на ДГ) та орієнтовна вартість у 2025-2026 рр.					
Найменування	К-сть	Вартість одиниці		Проміжний підсумок	
Масляний радіатор					Площа обігріву = 15 м² Настінний та автономний. Варіант А: конвектор зі сталевою або керамічною поверхнею Або Варіант Б: масляний радіатор
Термозапобіжник (аварійний відсікач)	1 шт.	3,5	USD	10,5	дол. США
Кабель	5 м	1,0	USD	5,0	дол. США
Полотно ППЕ фольговане	10 м ²	3,5	USD	35,0	дол. США
Монтажна піна	1 шт.	8,4	дол. США	8,4	дол. США
Акриловий герметик для вікон	3 шт.	3,5	дол. США	10,5	дол. США
ВСЬОГО				184,4	Дол. США

Однак, як зазначили представники місцевих державних адміністрацій під час кількох координаційних зустрічей, гуманітарні організації, які планують розподіл великої кількості електричних обігрівачів в одному багатоквартирному будинку, також повинні переконатися, що електропроводка здатна витримати підвищене навантаження, і замінити її за потреби. Це може обійтися дорого і зайняти багато часу, тому ми рекомендуємо дотримуватися принципу Кластера з питань житла, який передбачає надання адресної допомоги з підготовки до зими, виходячи з доцільності та безпечності.

Набори газових обігрівачів на скрапленому балонному газі (пропан-бутан) вважаються ефективною альтернативою електричним та твердопаливним опалювальним приладам.

Існує два основних типи газових обігрівачів на балонному газі: відкритого та закритого типу. Газові обігрівачі відкритого типу використовують відкрите полум'я горілки для обігріву оточуючого середовища і забирають повітря з навколишнього середовища, що робить їх менш безпечними для використання в приміщенні через потенційне виділення чадного газу. Каталітичні обігрівачі є більш безпечною версією обігрівачів відкритого типу. Для обігрівачів відкритого типу необхідна належна природна або механічна вентиляція приміщень, а також додатковий контроль мікроконцентрацій чадного газу в приміщенні, що обігрівається. Під час розповсюдження газових обігрівачів та газових балонів організації повинні також надавати детектори-сигналізатори чадного газу (CO) та інформаційні, освітні та комунікаційні матеріали для інформування домогосподарств про необхідність забезпечення належної вентиляції приміщень.

Газові обігрівачі закритого типу мають герметичну камеру згоряння і виводять димові гази назовні (димохід), що робить їх безпечнішими та ефективнішими для обігріву приміщень.

Зверніть увагу¹²:

- Кластер з питань житла рекомендує встановлення газових обігрівачів на скрапленому газі **лише для приватних (індивідуальних) будинків**, враховуючи обмеження існуючих нормативних документів через суворі стандарти зберігання газових балонів та встановлення газовикористовуючого обладнання.
- Встановлення газових балонів у житлових кімнатах **не дозволяється**. Винятки можуть бути зроблені лише в окремих випадках, за умови відповідного технічного обґрунтування та дотримання всіх норм безпеки.
- Газові балони повинні зберігатися в приміщеннях з належною вентиляцією та системою сигналізації, яка попереджає про небезпечну концентрацію газу.
- Балони підлягають періодичному технічному огляду на предмет їхньої безпеки. Балони з корозійно-активними газами (такими як бутан-пропан і пропан-бутан) перевіряються не рідше одного разу на два роки.

Таблиця 7 – Газовий обігрівач – Набір для дому

Газовий обігрівач – Набір для дому				
Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026				
Найменування	К-сть	Вартість одиниці	Проміжний підсумок	Технічні характеристики
Автономний каталітичний газовий обігрівач відкритого типу	1 шт	109,5 дол. США	109,5 дол. США	Максимальна потужність: 4,2 кВт Мінімальна потужність: 1,7 кВт Тип газу: скраплений бутан-пропан або пропан-бутан. Витрата газу при максимальній потужності: 0,305 кг/год. Площа обігріву = 40 м². Вбудована система газового контролю
Газовий редуктор	1 шт	11,5 дол. США	11,5 дол. США	За допомогою редуктора підключаються газові прилади, обігрівачі та плити. Тиск газу на виході можна регулювати вручну від 22 до 70 бар. Тиск газу на вході: 0,3 - 7,5 бар. У комплект входить рожковий ключ для встановлення та від'єднання редуктора.
Газовий балон	2 шт.	63,4 дол. США	126,8 дол. США	Об'єм: 27 літрів з клапаном і можливістю підключення редуктора. Матеріал: сталь
Хомут черв'ячний перфорований W1	6 шт.	1,27 дол. США	7,62 дол. США	Матеріал: гума Діаметр: ½ дюйма

¹² Дивіться розділи 9 та 12 [Державних будівельних норм України В.2.5-20:2018 "Газопостачання"](#)

Газовий обігрівач – Набір для дому				
Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026				
Найменування	К-сть	Вартість одиниці	Проміжний підсумок	Технічні характеристики
Прокладка	6 шт.	0,12 дол. США	0,72 дол. США	Матеріал: гума Діаметр: ½ дюйма
Газовий гумовий шланг	1 шт.	1,75 дол. США	1,75 дол. США	Довжина: 2 метри Матеріал: гума Діаметр: ½ дюйма
Детектор-сигналізатор чадного газу (CO)	1 шт.	46,0 дол. США	46,0 дол. США	Портативний детектор- сигналізатор чадного газу (CO) в комплекті з інструкцією щодо використання
Картон базальтовий теплоізоляційний із фольгою	1 шт.	26,0 дол. США	26,0 дол. США	Розмір: 1180x850 мм (1 аркуш) Товщина 5 мм
ВСЬОГО			330,0 дол. США	

Організація, яка надає допомогу, повинна переконатись, що користувач обізнаний та проінструктований щодо безпечного використання газового обігрівача, його обмежень, увімкнення та вимкнення, а також заправки паливом. Послуги із заправки повинні здійснюватися для людей з інвалідністю, людей похилого віку та тих, хто не здатен зробити це самостійно. Перед розповсюдженням наборів із газовими обігрівачами рекомендується перевірити наявність газових заправних станцій у місцевості, де проводиться інтервенція, або інших постачальників газу.

9.2 Паливо для обігріву (SN201B)

(Тверде паливо та скраплений газ для опалення)

Надання допомоги на опалення в зимку у вигляді твердого палива (дрова, вугілля, брикети або пелети) та скрапленого газу залишається важливою складовою сезонного реагування Кластера з питань житла, особливо в сільських районах та районах, що постраждали від обстрілів, де централізована система опалення відсутня або не функціонує. Тверде паливо часто є єдиним доступним та надійним джерелом опалення для вразливих домогосподарств, які проживають у пошкоджених або недостатньо утеплених будинках. Водночас воно створює певні технічні, логістичні та пов'язані із захистом проблеми, які необхідно вирішувати шляхом планування з урахуванням конкретних умов, чітких практичних вказівок та тісної координації з координаторами Хабів Кластера та місцевими органами влади. У цьому розділі викладено основні аспекти, які слід враховувати при реалізації заходів, зокрема вибір форми допомоги, вимоги щодо підзвітності та механізми координації.

У всіх випадках, коли це можливо та доцільно з огляду на контекст, пріоритетним методом допомоги має бути надання допомоги у грошовій формі для придбання твердого палива. Допомога у грошовій формі забезпечує більший вибір для бенефіціарів, підтримує місцеві ринки та може зменшити логістичні обмеження, коли ринки функціонують і є доступними. Однак її ефективність залежить від наявності твердого палива за помірними цінами, безпеки та надійності ланцюгів постачання, а також від можливості бенефіціарів звертатися безпосередньо до продавців.

Щоб забезпечити право на звільнення від оподаткування та продемонструвати цільове використання коштів, домогосподарства повинні надати квитанції, видані продавцями, підтвердження банківських/мобільних грошових транзакцій, записи про виплати, форми перевірки домашніх відвідувань та інші відповідні підтверджуючі документи. Окрім перевірки витрат, партнери повинні контролювати, чи була допомога достатньою для підтримання належного рівня тепла в приміщеннях. Це можна оцінити за допомогою перевірки температури в приміщеннях, визначення рівня комфорту за зворотнім зв'язком самих домогосподарств та відстеження змін у споживанні палива. Такий підхід посилює підзвітність програми та забезпечує її відповідність нормативним вимогам.

У ситуаціях, коли діяльність ринків порушена, вони недоступні або продавці не здатні своєчасно забезпечити достатню кількість твердого палива, альтернативним варіантом може бути надання палива в натуральній формі. Рішення щодо способу надання допомоги повинне ґрунтуватися на оцінці ринку та узгоджуватися з місцевими органами влади, щоб забезпечити реагування на динаміку регіональних процесів та враховувати особливості вразливості окремих домогосподарств.

Партнерам Кластера з питань житла настійно рекомендується активно співпрацювати з адміністраціями областей та відповідними урядовими органами з метою уточнення ролей у закупівлях, моніторингу доступності палива у регіоні та координації термінів постачання. Координатори Хабів сприятимуть цій комунікації з метою забезпечення узгодженого планування та уникнення дублювання гуманітарної допомоги. Зверніть увагу, що ринкові умови, рівні запасів та ціни можуть значно коливатися залежно від області та протягом зимового сезону.

Примітка: Кластер з питань житла настійно рекомендує:

- Партнерам організувати доставку твердого палива безпосередньо до будинків бенефіціарів.
- Об'єднати цей вид діяльності із "Утепленням будинків, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам" для досягнення максимального позитивного ефекту від гуманітарного втручання.

9.2.1 Орієнтовна кількість теплової енергії, необхідна для опалення домогосподарства:

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України [№1169, "Про надання додаткової підтримки населенню на придбання твердого пального побутового палива в опалювальний сезон"](#) від 15 жовтня 2024 року, за підрахунками, рекомендований мінімальний обсяг тепла на один опалювальний сезон для одного домогосподарства становить **14,367,096 ккал (14,37 Гкал)**. Під "одним опалювальним сезоном" мається на увазі період з 16 жовтня по 15 квітня.

Примітка: Розрахунок Кластера з питань житла базується на заздалегідь розрахованому мініальному обсязі тепла на один опалювальний сезон.

Існує більше способів розрахунку фактичного обсягу тепла, необхідного для окремих домогосподарств, що передбачає забезпечення конкретного обсягу опалення з урахуванням потреб домогосподарства. Наприклад, партнери можуть зосередитися на типі житла, розмірі кімнат, кількості членів домогосподарства в будинку та можливості будинку опалювати лише невелику площу, придатну для здійснення найважливіших функцій (приготування їжі, сну тощо), а також на типі енергоефективних вікон і дверей, теплоізоляції горища тощо. Крім того, для домогосподарств, які не проводили жодних ремонтних робіт, модель повинна враховувати потенційні втрати тепла, якщо теплоізоляційна оболонка будівлі не закрита.

У таблиці "Джерела опалення" порівнюються витрати на різні джерела опалення; її мета – слугувати орієнтиром при виборі типу гуманітарного втручання. Запропонований обсяг стосується мінімальної кількості, необхідної для кожного типу палива для виробництва 14,37 гікакалорій енергії та обігріву середньостатистичного домогосподарства.

Серед твердих біопалив деревина без кори має один з найнижчих показників вмісту золи, тоді як сільськогосподарські біопалива зазвичай мають високий вміст золи. Використання твердих палив з низькою температурою плавлення золи збільшує ризик утворення зольного шлаку на решітці. Шлак, що утворюється в результаті плавлення, порушує процес горіння, змінюючи первинні потоки повітря і сприяючи перегріванню решітки, а також корозійним явищам.

9.2.2 Розрахунок нормативного обсягу твердого палива:

Таблиця 8, "Джерела опалення," наводить **попередньо розраховану необхідну кількість** високоякісного твердого палива. Для розрахунку кількості твердого палива у **кожному конкретному випадку**, Ви можете дотримуватись наступної процедури:

1) Перевірте сертифікат постачальника (протокол випробування) на наявність інформації про нижчу (робочу) масову або об'ємну теплоту згоряння твердого палива. Не застосовується для дров.

Якщо сертифікат не був наданий, запитайте у постачальника достовірну інформацію про вид твердого палива (породу дров, тип вугілля тощо) та його вологість. Інструкції щодо визначення вологості див. у розділі “Критерії оцінки якості”. Використовуйте ці та інші параметри, які ви можете дізнатися, щоб визначити нижчу (робочу) теплоту згоряння. Інструкції див. у [Додатку 16.4](#).

2) На основі рекомендованої кількості тепла (14,37 Гкал) розрахуйте мінімально рекомендовану кількість твердого палива на один опалювальний сезон. Наприклад:

$$\text{Об'єм дров (м}^3\text{)} = \frac{\text{Кількість тепла на опалювальний сезон (Гкал)}}{\text{Нижча (робоча) теплота згоряння \left(\frac{\text{Гкал}}{\text{м}^3}\right)}}$$

Перед розрахунком переконайтеся, що використовуються коректні одиниці виміру.

Якщо це доречно, використовуйте попередньо розраховану нижчу об'ємну теплоту згоряння з таблиці в [Додатку 16.4](#).

3) Для дров розрахована кількість подається в кубічних метрах. Практично всі постачальники вимірюють дрова в складових м³ або м³ насипом. Щоб спростити підхід, Кластер з питань житла рекомендує партнерам використовувати середній коефіцієнт перерахунку. Формула перерахунку з **складових м³** у звичайний м³ (щільна міра) наступна:

$$\text{Об'єм дров (м}^3\text{, щільна міра)} = \text{Об'єм дров у складових м}^3 \times 0,7$$

Формула перерахунку з **м³ насипом** у м³ (щільна міра) наступна:

$$\text{Об'єм дров (м}^3\text{, щільна міра)} = \text{Об'єм дров у м}^3\text{ насипом} \times 0,5$$

Відповідно, для визначення об'єму у складових м³ або м³ насипом необхідно застосувати обернене значення коефіцієнта перерахунку. Більш детальну інформацію див. [Annex 16.5](#).

Таблиця 8 – Джерела опалення

Джерела опалення – Таблиця еквівалентності								
Рекомендовані обсяги (на ДГ) на один зимовий сезон (6 місяців) та типові вартість* 2025-2026								
Кількість теплової енергії на опалювальний сезон :	Тип	Нижня (робоча) температура згоряння	Рекомендована кількість		Unit price (UAH)	Ціна за одиницю (дол. США)	Загальна вартість (дол. США/сезон)	Примітки
			Одиниця виміру	К-сть **				
14.37 Гкал	Дрова	2,73 Гкал/м ³	м ³ складових м ³ ***	5,26 7,51	— 3290	— 79,5	— 596,3	Твердолистяні породи (у цьому прикладі – дуб), дрова колоті****. Вологість деревини – 20%. Як правило, використовуються печі типу “Буржуйка” або “Булер’ян”.
	Брикети	4,18 Гкал/т	МТ (метрична тонна)	3,44	8900	214,5	738	Високоякісні деревні брикети, група I ДСТУ 8358:2015 (у цьому прикладі тип RUF). Під час транспортування та завантаження/розвантаження слід враховувати крихкість брикетів. Легші в користуванні, ніж дрова. Для вугільних брикетів потрібні спеціальні печі.
	Пелети	4,18 Гкал/т	МТ	3,44	9065	218,5	752	Високоякісні деревні пелети, група I (в цьому прикладі на основі дуба). Використовуються спеціальні печі або завантажувальні пристрої для існуючих печей.
	Вугілля	5,7 Гкал/т	МТ	2,52	13325	321	808,9	Високоякісне вугілля (газове вугілля марки "Г"). Загальна вологість – 14%. Використовуються спеціальні печі.
	Скrapлений газ пропан-бутан	—	л	483,00	35	0,83	400,9	Скrapлений газ пропан-бутан.

* Ціна за одиницю НЕ включає вартість транспортування та розвантаження.

** Кількість залежить від теплотворної здатності та якості конкретного виду палива. Зазвичай теплотворна здатність на одиницю вказана в сертифікаті (протоколі випробувань).

*** Коефіцієнт перерахунку щільної кубічної міри у складометри був визначений як 0,7. 1 складовий м³ = 1 м³ / 0,7. Щодо застосування цього підходу див. [Додаток 16.5](#).

**** У цій таблиці розрахунки зосереджені на колотих дровах, оскільки більша частина допомоги надається у колотому вигляді. Для отримання інформації про порівняння неколотих (кругляк) та колотих дров, будь ласка, відвідайте веб-сайт Державного агентства лісових ресурсів України за [ПОСИЛАННЯМ](#).

Єдиний грошовий еквівалент для твердого палива – 19 400 грн* (включно з транспортними витратами) на один зимовий період (6 місяців)

* Дрова були обрані як найпоширеніший вид твердого палива в Україні, з огляду на міркування соціальної прийнятності та узгодженості з місцевими практиками, що виходять за межі суто гуманітарного втручання.

9.2.3 Контроль якості твердого палива

З метою забезпечення належної якості дрова, брикети, пелети та вугілля повинні походити з перевірених та сертифікованих джерел. Важливо, щоб ці матеріали супроводжувалися сертифікатом (протоколом випробувань) від постачальника, будь то державне лісогосподарське підприємство або приватна організація.

Примітка: Кластер з питань житла наполегливо рекомендує керуватися наступними стандартами при розподілі та контролі якості твердого палива:

Дрова:

- ДСТУ EN 15234-5:2018 (EN 15234-5:2012, IDT) “Тверде біопаливо - Забезпечення якості палива - Частина 5: Дрова для непромислового використання”
- [ТУ У 16.1-00994207-005:2018](#) “Дрова. Класифікація, облік, технічні вимоги”

Брикети (деревина):

- [ДСТУ 8358:2015](#) “Брикети та гранули паливні з деревинної сировини. Технічні умови.”

Пелети (деревина):

- ДСТУ EN 15234-2:2013 (EN 15234-2:2012, IDT) “Тверде біопаливо – Забезпечення якості палива – Частина 2: Деревні гранули для непромислового використання” або ISO 17225-2 “Тверде біопаливо – Специфікації та класи палива. Частина 2: Сортвані деревні гранули.”

Вугілля:

- [ДСТУ 7146:2010](#) “Вугілля кам'яне та антрацит для побутових потреб. Технічні умови.”

9.2.4 Критерії для оцінки якості дров

Теплотворна здатність: Переконайтеся, що постачальник надав вам відповідний сертифікат/протокол випробувань (не поширюється на дрова), який містить інформацію про теплоту згоряння, визначену відповідно до ДСТУ ISO 1928:2006.

Вологість: Для оптимальної ефективності горіння вологість дров повинна становити не більше 25 %. Метод випробування: для перевірки вологості використовуйте вологомір. Прилад слід притискати до поліна/колоди в різних точках, щоб отримати середнє значення.

Розміри: Колоди та поліна повинні відповідати стандартним розмірам або зазначеним параметрам вказаним у контракті (у разі поставки в натуральній формі).

Дефекти: Дрова не повинні мати ознак надмірного гниття, плісняви та зараження комахами. Візуальний огляд використовується для перевірки візуальних ознак дефектів.

9.2.5 Перевірка легальності походження лісоматеріалів

Існують непоодинокі випадки, коли деякі постачальники, заради надприбутків, здійснюють незаконну та неконтрольовану вирубку. Тому, партнери повинні впевнитися, що контрактовані ними постачальники використовують деревину легального походження.

З цією метою рекомендується перевіряти наявність у постачальника товаротранспортної накладної ТТН-ліс (для кругляка) та 1-ТН (для дров колотих), які гарантують, що деревина заготовлена з дотриманням екологічних та правових норм. Шаблони товарно-транспортних накладних представлені [ТУТ](#). Відомі інструкція щодо користування Сервісом перевірки легальності походження деревини доступна на веб-сайті ДП “Лісогосподарський Інноваційно-Аналітичний Центр” за [посиланням](#).

ТТН-ліс (а також фото вантажу) зберігаються у відкритій [електронній базі даних](#) і, між іншого, підтверджують об'єм деревини (кругляка) в партії. 1-ТН не мають електронної версії

і не підтверджують об'єм деревини (дров колотих) в партії. Проте, у цьому випадку можна витребувати у постачальника ТТН-ліс, згідно якої постачальник закупив кругляк перед розколюванням.

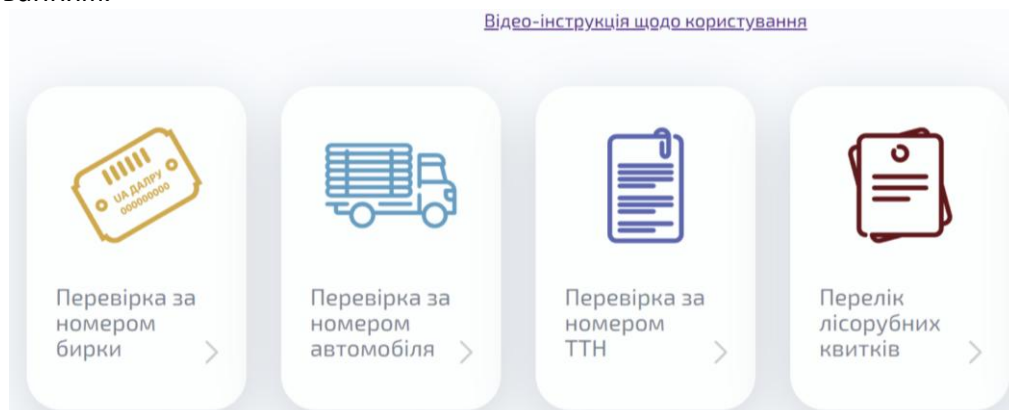

Рисунок 2 – Інтерфейс електронної бази даних

Наявність спеціального дозволу на використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) для конкретного лісгосподарства можливо перевірити за [посиланням](#).

9.2.6 Доставка та пакування

Планування постачання допомоги повинні включати попереднє повідомлення бенефіціарів, що дозволить належним чином підготуватися до розвантаження та зберігання, особливо за несприятливих погодних умов.

При виборі виду упаковки для розподілу дров важливо забезпечити її однаковість (наприклад, великі мішки або ящики/піддони) у всіх місцях, щоб уникнути створення враження нерівності та мінімізувати напругу або стрес у постраждалих громадах.

Для усунення повторюваних розбіжностей у фактичній кількості доставленого твердого палива через різницю між **вимірами складометра і дров насипом** (див. [Додаток 16.5](#)), надаються наступні рекомендації:

1) Для натуральної форми допомоги:

- Партнери повинні, по можливості, закуповувати дрова в **складених м³** (в ящиках / на піддонах), щоб забезпечити узгодженість вимірювання обсягу та перевірки доставки.
- У тендерній документації повинні бути чітко вказані **вимоги до пакування**, тобто дрова повинні бути доставлені у вигляді заздалегідь **складених м³** на піддонах або в ящиках.
- Перед укладенням договору слід провести **базову перевірку потужностей постачальників та логістичних партнерів**, щоб перекоонатися в їхній здатності постачати заздалегідь складені дрова у великих обсягах.

Рисунок 3 – Дрова складовані в ящику/кліті (на піддоні)

2) Для допомоги у грошовій формі:

Коли допомога надається у грошовій формі або у формі ваучерів, партнери мають надати бенефіціарам наступні рекомендації:

- **Інформуйте про алгоритми розрахунку:** Слід надати інформацію про надійний метод розрахунку потреб у дровах на основі:
 - Необхідної енергії для опалення взимку (14,37 Гкал на домогосподарство).
 - Породи деревини.
 - Вмісту вологи.
 - Ефективності спалювання.

Приклад розрахунку кількості твердого палива для дров та брикетів/пелет/вугілля див. у [Додатку 16.6](#).

- **Уточніть типи обсягів дров:** Постачальники часто наводять ціни за 1 м³ без зазначення одиниці виміру (складометр чи насипом). Бенефіціари повинні бути поінформовані про те, що **дрова насипом**, доставлені в кузові вантажівки або причепі, можуть призвести до того, що вони отримають менший обсяг, ніж **розрахований обсяг складометрів, визначений** за формулою (див. [Додаток 16.5](#)).
- **Підкресліть різницю в обсязі:** Слід повідомити про:
 - Різницю між **складометром та дровами** насипом (часто зустрічається у приватних постачальників).
 - Різницю між об'ємом в **складометрах та в щільній мірі** (остання часто зустрічається у державних лісогосподарських підприємствах).
 - Ризики недопостачання через відсутність стандартної упаковки (в ящиках/на піддонах).
- Партнери також повинні розглянути можливість проведення вибіркового перевірок якості твердого палива, придбаного бенефіціарами, щоб переконатися, що воно відповідає мінімальним стандартам ефективності та безпеки.

Безкоштовний онлайн-курс, що містить практичні рекомендації для домогосподарств, доступний за посиланням:

👉 <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/winter-energy-saving/>

9.2.7 Рекомендації щодо зберігання

Правильне зберігання дров є необхідним для того, щоб вони висушили, залишалися сухими і готовими до використання. Дрова слід складати на піддонах або подібній основі, піднятій над землею, щоб запобігти вбиранню вологи з ґрунту. Важливо накривати верхню частину штабелів брезентом або навісом, залишаючи боки відкритими для забезпечення належної циркуляції повітря. Дрова слід зберігати в добре провітрюваному місці, подалі від житлових будинків, щоб мінімізувати ризик зараження шкідниками та небезпеку пожежі.

До того ж:

- Дрова висихають значно швидше, якщо зберігати їх в сонячних місцях, особливо якщо вони розколоті та без кори. У таких умовах висихання може завершитися менш ніж за шість місяців.
- Дрова, що зберігаються в затінених місцях, схильні до зараження грибком і зберігають високий вміст вологи (понад 35%) навіть через рік.
- Значний вплив має вплив погодних умов, особливо на відкриті штабелі. Під час сезону дощів вміст вологи збільшується до понад 40%.

Рисунок 4 – Рекомендований метод зберігання та сушіння дров

9.3 Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період (SN201A)

Цей вид діяльності передбачає надання допомоги у грошовій формі для покриття витрат на оплату комунальних послуг в зимовий період для вразливих домогосподарств, які проживають у будинках, у яких вони сплачують за комунальні послуги за опалення. Це особливо актуально для міських районів з багатоквартирними будинками, де централізоване опалення¹³, індивідуальні газові котли або електричні системи є основними джерелами опалення¹⁴.

У приватних (окремо розташованих) будинках, особливо в приміських або напівсільських районах, природний газ залишається поширеним основним джерелом опалення. Однак деякі такі домогосподарства можуть зберігати печі на твердому паливі як резервний (запасний) або додатковий варіант для опалення будинку.

Для забезпечення права на звільнення від податків та для підтвердження цільового використання коштів домогосподарства повинні надати квитанції про оплату комунальних послуг, підтвердження від комунального підприємства, цифрові дані про оплату, записи показань лічильників або інші відповідні підтверджуючі документи. Крім перевірки витрат, партнери мають контролювати, чи була допомога достатньою для підтримання належної температури в приміщенні. Це можна оцінити за допомогою перевірки температури в приміщенні, зворотнього зв'язку бенфіціарів щодо рівня комфорту та відстеження змін у споживанні комунальних послуг. Такий підхід посилює підзвітність програми та забезпечує відповідність нормативним вимогам.

У деяких випадках домогосподарства стикаються з заборгованістю за комунальні послуги, що залишилася з попереднього року. У крайній вразливих випадках Кластер з питань житла рекомендує покрити ці борги в рамках цієї діяльності.

Орієнтовні сезонні обсяги споживання та типові ціни для різних типів опалення, що постачаються комунальними підприємствами, наведені в таблиці нижче.

Таблиця 9 - Комунальні послуги з постачання теплової енергії

Комунальні послуги з постачання теплової енергії				
Рекомендовані обсяги (на ДГ) на один зимовий сезон та типові ціни у 2025-2026 рр.*				
Тип	Рекомендована кількість		Ціна за од. (дол. США)	Примітки
	Одиниця виміру	К-сть ¹⁵		
Централізоване опалення	Гкал	8,27	42,86	1800 грн за 1 Гкал ¹⁶ . У багатоквартирних будинках.

¹³ [Закон України про теплопостачання](#)

¹⁴ Обмежена кількість малоповерхових багатоквартирних будинків (2–5 поверхів) може все ще використовувати тверде паливо як основне джерело опалення. У таких випадках ця діяльність не стосується централізованого опалення котельнями, а скоріше окремих печей або котлів, що експлуатуються на рівні житлових одиниць.

¹⁵ Для електричного та централізованого опалення суми базуються на соціальних нормах опалення, визначених у [Постанові КМУ № 409](#), від серпня 2014 року, та гуманітарних стандартах житлової площі (36 м²).

¹⁶ <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/kyiv/warm/>

Комунальні послуги з постачання теплової енергії Рекомендовані обсяги (на ДГ) на один зимовий сезон та типові ціни у 2025-2026 рр.*				
Тип	Рекомендована кількість		Ціна за од. (дол. США)	Примітки
	Одиниця виміру	К-сть ¹⁵		
Природний газ	м ³	1960 ¹⁷	0,20	8,34 грн за 1 м ³ природного газу
Електроенергія ¹⁸	кВт·год	6480	0,06	2,64 грн за кВт·год (при споживанні до 2000 кВт/місяць: 1) Електроенергія як основне джерело опалення (будівлі з електричними системами опалення ¹⁹). 2) Електроенергія як резервне джерело опалення (переносні електричні обігрівачі) у разі виходу з ладу основного джерела (наприклад, централізованого опалення).

Хоча типові значення в Таблиці 9 відображають розрахункові сезонні витрати для кожного типу комунальних послуг, остаточна сума перерахування для цієї діяльності була рекомендована в результаті процесу гармонізації, проведеного Технічною робочою групою. Результат цього процесу, коротко викладений нижче, встановлює суму єдиного грошового еквіваленту, яка застосовуватиметься як для виду діяльності "Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період", так і для "Паливо для обігріву".

Єдиний грошовий еквівалент на оплату комунальних послуг у зимовий період становить 19 400 грн

Результат цієї гармонізації відображає колективне рішення партнерів, прийняте в ході голосування під час проведення зустрічей Технічної робочої групи – див. [Додаток 16.7](#). Детальний огляд переваг та недоліків підходу до гармонізації наведено в розділі 9.4, "[Взаємозв'язок видів діяльності](#)", для підтримки реалізації на основі фактичних даних.

¹⁷ На основі теплотворної здатності природного газу та кількості тепла, необхідної для одного зимового сезону (14,37 Гкал).

¹⁸ Ціни базуються на підході, викладеному в [Постанові № 483 КМУ від червня 2019 року](#) (з поправками, внесеними [Постановою № 1479 КМУ](#) від грудня 2024 року) для минулого зимового сезону. Фіксовані ціни до кінця жовтня 2025 року.

¹⁹ Перелік систем опалення за посиланням:

https://www.ez.rv.ua/docs/public/Dodatok_do_Protokolu_Alhorytm_dii_dlia_pobutovykh_spozhyvachiv.pdf

9.4 Взаємозв'язок видів діяльності

У відповідь на виклики, з якими стикаються домогосподарства в зимові місяці, було розроблено наступні взаємопов'язані види діяльності для надання цільової підтримки у відповідь на потреби бенефіціарів взимку:

- Грошова форма допомоги на паливо для обігріву взимку: надається домогосподарствам для покриття витрат на тверде паливо, необхідне для опалення в зимові місяці.
- Грошова форма допомоги на оплату комунальних послуг (опалення) у зимовий період: надається для допомоги домогосподарствам у покритті витрат на комунальні послуги взимку, такі як природний газ, електроенергія або централізоване опалення.

Важливо:

- Вищезазначені ініціативи розроблені спеціально для задоволення потреб у опаленні взимку. Діяльність з надання допомоги в грошовій формі на придбання палива для обігріву взимку та на оплату комунальних послуг (опалення) у зимовий період вимагає оцінки типів палива/енергії, що використовуються домогосподарствами, їхніх потреб та підтвердження наявності твердого палива на місцевому ринку.
- Ці види діяльності розроблені як цільові заходи для задоволення конкретних потреб в опаленні взимку.
- Хоча вони не призначені для задоволення більш широких галузевих або багатогалузевих потреб, їх можна доповнити іншими формами допомоги, зокрема багатоцільовою грошовою допомогою (MPCA), яка спрямована на задоволення базових потреб.
- Хоча мета видів діяльності залишається незмінною, Технічна робоча група рекомендувала узгодити Єдиний грошовий еквівалент на зимовий сезон 2025-26 років – **19 400 грн на кожен вид діяльності**.
- Кожне домогосподарство може отримати **лише один тип підтримки**, а саме: грошову допомогу на паливо для обігріву, **або** грошову допомогу на оплату комунальних послуг (опалення) у зимовий період, **або** натуральну допомогу у вигляді твердого палива. Мета цього підходу – запобігти повторному покриттю однієї й тієї самої потреби в опаленні різними формами допомоги.

Хоча більшість партнерів, які беруть участь у Технічній робочій групі, висловили підтримку прийняттю уніфікованого значення єдиного грошового еквіваленту, Кластер з питань житла зберігає обережну позицію щодо цього підходу. З технічної та стратегічної точки зору Кластер визначив кілька важливих ризиків та обмежень, пов'язаних з уніфікацією, які потребують ретельного розгляду.

В інтересах прозорості та для підтримки обґрунтованого, заснованого на фактичних даних планування гуманітарних програм, Кластер підготував наступний підсумок потенційних переваг та викликів, пов'язаних з цим переходом. Він призначений для надання допомоги партнерам, донорам та місцевим органам влади в оцінці наслідків уніфікації для ефективності цільового спрямування, охоплення домогосподарств та загальної підзвітності.

Переваги уніфікованої суми Єдиного грошового еквіваленту:

- **Забезпечує справедливість:** уніфіковане значення мінімізує соціальну напругу та розбіжності між бенефіціарами.
- **Підтримує гнучкість:** дозволяє домогосподарствам самостійно вирішувати, як покривати свої потреби в опаленні. Наприклад, приватний будинок може використовувати як газове опалення, так і дров'яну піч/котел, що дозволяє сім'ї вибрати найбільш економічно вигідний або доступний варіант, виходячи з ринкових цін, перебоїв у постачанні або особистих уподобань.
- **Адаптується до змін мобільності та модальності:** немає необхідності коригувати програму, якщо домогосподарство переїжджає, змінює джерело опалення або якщо централ опалення чи мережа газопостачання виходять з ладу через пошкодження, пов'язані з війною, під час планування або реалізації допомоги.
- **Зменшує адміністративне навантаження:** спрощує планування, затвердження та реалізацію серед партнерів.
- **Оптимізує комунікацію:** легше пояснити бенефіціарам, донорам та органам влади.

Недоліки уніфікованої суми Єдиного грошового еквіваленту:

- **Зменшення охоплення домогосподарств:** вища сума єдиного грошового еквіваленту означає, що в межах фіксованого фінансування можна надати допомогу меншій кількості домогосподарств.
- **Ризик надмірної компенсації:** домогосподарства з централізованим опаленням отримають більше, ніж їхні фактичні витрати, що призведе до неефективності цільового спрямування допомоги.
- **Ослаблення технічних оцінок:** менше уваги приділяється детальній оцінці потреб на рівні домогосподарств.
- **Можливе нецільове використання коштів:** грошові кошти можуть бути витрачені на потреби, не пов'язані з опаленням, якщо не супроводжуються відповідною інформацією та програмною підтримкою.
- **Зниження ефективності цільового спрямування:** втрачається гнучкість у наданні допомоги з урахуванням конкретних типів опалення (централізоване опалення, електроенергія та природний газ).
- **Ризики для навколишнього середовища та захисту:** уніфікація може зменшити увагу до технічних стандартів, безпечного використання та сталого розвитку.
- **Ризики невідповідності урядової політики:** Невідповідність національним програмам субсидування, де комунальні послуги та тверде паливо розглядаються окремо.

Зверніть увагу:

У відповідь на рішення про уніфікацію, Кластер з питань житла розробить і поширить стислі, практичні, технічні рекомендації для підтримки партнерів у безпечному, ефективному та відповідному виконанні гармонізованих заходів з надання допомоги взимку.

Крім того, Кластер з питань житла розробив **онлайн-курс** для бенефіціарів щодо того, як безпечно підготуватися до зими. Хоча цей інструмент надає доступні рекомендації щодо утеплення, безпечного опалення та поводження з паливом, ми визнаємо його обмежену доступність для певних груп населення, зокрема для літніх людей та осіб з інвалідністю. Тому буде заохочуватися додаткова інформаційна робота, що проводиться партнерами, з метою забезпечити інклюзивний доступ до цієї інформації.

10 Ціль підготовки до зими 3:

Утеплення житла: роботи з метою закриття теплоізоляційної оболонки житлових приміщень

10.1 Ремонти місць тимчасового проживання (SN302A)

Ремонт у місцях тимчасового проживання включає “стандартні” ремонтні роботи (які не класифікуються як “підготовка до зими”), такі як ремонт покрівлі, що протікає, заміна неякісних вікон та герметизація щілин для забезпечення закриття “теплоізоляційної оболонки будівлі”.

Ця діяльність спрямована на поліпшення умов життя, безпеки, гігієни та доступності для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які проживають у місцях тимчасового проживання (МТП). Інтервенція зосереджена на проведенні ремонтних робіт, щоб забезпечити гідні та придатні для проживання умови відповідно до [Постанови КМУ №930](#) про функціонування місць тимчасового проживання. Роботи включають ремонт дверей і вікон, ремонт даху, щоб забезпечити герметичність теплоізоляційної оболонки будівлі, та поліпшення доступності (наприклад, пандуси, поручні, розширення дверей та регулювання порогів) у ключових зонах. Косметичний ремонт не вважається пріоритетним у рамках цього виду діяльності. Це включає (але не обмежується) оздобленням внутрішніх стін (таких як штукатурка та обклеювання шпалерами), стелі, ремонтом підлоги та внутрішньої електропроводки. Утеплення місць тимчасового проживання наразі становить окрему діяльність Кластера з питань управління та координації МТП “Дрібні ремонтні роботи в МТП в зимовий період” і повинна розглядатися виключно в рамках програми підготовки до зими.

Усі роботи повинні виконуватися в будівлях, що внесені до офіційного урядового переліку (складеного обласними державними адміністраціями та який оновлюється Міністерством розвитку громад та територій України раз на два місяці) та включені до [Основного переліку місць тимчасового проживання Кластера з питань управління та координації МТП](#). При виборі будівель слід враховувати технічні аспекти, такі як цілісність конструкції та співвідношення витрат і ефективності. Однак у виняткових випадках може бути застосований підхід, орієнтований на людей, що дозволяє надавати НПТ в незареєстрованих місцях тимчасового проживання на основі чітких критеріїв вразливості та за умови координації з Кластером з питань управління та координації МТП та Кластером з питань житла.

Кластер з питань житла, Кластер з управління та координації МТП та Кластер ВСГ настійно рекомендують партнерам використовувати [Критерії пріоритезації місць тимчасового проживання для ремонту та модернізації інфраструктури](#). Відповідно до керівних принципів, при визначенні пріоритетності слід враховувати правовий статус об’єкта, тип власності, тип будівлі, технічний стан, кількість мешканців та їх вразливість, доступ до основних послуг, ринків та можливостей для заробітку, міркування безпеки та потенціал об’єкта для місцевої інтеграції.

Наразі Кластер з питань житла підтримує лише ті види діяльності, які спрямовані на приведення існуючих умов у МТП до мінімальних стандартів, а не на створення нових МТП для ВПО, за винятком випадків, коли є відповідне рішення Кластера з питань управління та координації МТП.

Втручання можуть розглядатися в будівлях, де існує чітке розділення між частиною, що використовується як місце тимчасового проживання, та іншими. У випадках, коли таке розділення не забезпечено, наприклад, у студентських гуртожитках, де внутрішньо переміщені особи та студенти проживають у змішаних умовах, втручання, як правило, не рекомендуються.

Можуть розглядатися лише види діяльності, що безпосередньо впливають на добробут ВПО, за винятком робіт в адміністративних або допоміжних будівлях.

Проведення ремонтних робіт у транзитних центрах, створених для надання негайної допомоги та короткострокового розміщення ВПО, здійснюється за тим самим принципом, що й проведення ремонтних робіт у МТП.

10.2 Утеплення будинків, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам (SN203A)

Визначення поняття “Будинок, що не відповідає мінімальним гуманітарним стандартам”

У контексті цих Рекомендацій Кластера, “будинок, що не відповідає мінімальним гуманітарним стандартам” має наступні ознаки:

- не був пошкоджений внаслідок воєнних дій;
- має функціонуючу систему опалення, але
- демонструє **низькі теплові характеристики** через неналежне проєктування, низьку якість будівництва та неналежне технічне обслуговування.

Це призводить до недостатньої теплоізоляційної здатності теплоізоляційної оболонки (див. [Додаток 16.8](#)), що унеможлиблює підтримання належної температури в приміщенні взимку.

Роботи в рамках цієї діяльності **не є** “звичайними” ремонтними роботами, а є заходами з підвищення енергоефективності. До них належать теплоізоляція підлоги горища та заміна старих вікон і входних дверей на енергоефективні. Ці заходи спрямовані на підвищення теплових характеристик та зменшення втрат тепла, але повинні бути зазначені як “утеплення” лише в тому випадку, якщо вони здійснюються в будинках, що **не були пошкоджені внаслідок воєнних дій**.

Якщо утеплення проводиться одночасно з ремонтом пошкоджень, пов’язаних з воєнними діями, під час звітування про всі виконані роботи (включно з заходами з утеплення) обов’язково має бути зазначено, що цей вид діяльності — це **Гуманітарні ремонти (SN301)**, відповідно до Керівництва з видів діяльності у 2025 році. Це забезпечує чіткість класифікації та запобігає дублюванню у звітності.

У рідкісних випадках обмежені роботи з ремонту покрівлі можуть проводитися тільки для будинків, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам, коли це необхідно для досягнення результатів утеплення (тобто для закриття теплоізоляційної оболонки), і будинок не був пошкоджений внаслідок війни. Протікання даху ставить під загрозу надійність теплоізоляції підлоги горища. Однак утеплення зовнішніх і внутрішніх стін не рекомендується в рамках виду діяльності SN203A.

За можливості, партнери повинні поєднувати допомогу з опаленням взимку (тверде паливо, оплату комунальних послуг) з базовими заходами з утеплення, такими як ущільнення вікон, теплоізоляція горищ або встановлення рефлекторів для радіаторів. Таке комбінування заходів може зменшити витрати на опалення, збільшити строк використання запасів палива та покращити тепловий комфорт у приміщенні. Моніторинг повинен оцінювати ці комплексні дії.

Цільова група населення

Ця діяльність призначена для домогосподарств, які проживають у будинках, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам і не пошкоджені внаслідок воєнних дій, і включає:

а) Будинки, нещодавно виділені переміщеним сім'ям, які не були охоплені жодними попередніми заходами з утеплення, що фінансувалися державою або донорами, і тому потребують додаткових заходів з енергоефективності для забезпечення мінімальних умов проживання в зимовий період. У таких випадках проживання повинно бути забезпечене принаймні на 6 місяців, щоб уникнути ризику виселення або зловживання допомогою.

б) Будинки, де приймаючи сім'ї розміщують ВПО.

Партнери Кластера з питань житла зауважили, що внутрішньо переміщені особи, які проживають в орендованому житлі, часто не мають офіційних договорів оренди житла, що наражає їх на ризик виселення, особливо коли поліпшення житлових умов підвищує вартість нерухомості. Крім того, реалізація програм ускладнюється через небажання власників нерухомості дозволяти конструктивні поліпшення в будинках, які вони здають в оренду. У кількох випадках власники будинків активно перешкоджали проведенню робіт з утеплення, щоб уникнути створення умов, які сприяли б довгостроковому проживанню орендарів, або щоб зберегти право на отримання державної компенсації за майно, пошкоджене під час війни. Партнерам рекомендується тісно координувати свої дії з організаціями, що працюють в сфері питань житла, землі та майна, а також у сфері захисту, щоб зменшити ці ризики та сприяти сталому розвитку.

в) Будинки, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам, в яких проживають вразливі власники, що не є переміщеними особами.

Довідкові типові витрати, наведені в таблицях 10 і 11 базуються на **опалюваній (житловій) площі 36 м²** ⁽²⁰⁾, прийнятій для розрахунку, призначеній для створення "**однієї теплої кімнати**" – єдиного житлового приміщення, де мешканці можуть спати, готувати їжу та виконувати повсякденні справи протягом зимового сезону.

Таблиця 10 - Набір для теплоізоляції стелі (горища) в будинку

Набір для теплоізоляції стелі (горища) в будинку Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026 рр. (включаючи витрати на оплату робіт)					
Найменування	К-сть	Вартість одиниці		Проміжний підсумок	Технічні характеристики
Плити або рулони з базальтової вати	40 м²	7,25	дол. США	290 дол. США	Товщина: 100 мм. Щільність: 30 кг/м³ або більше. Розміри: залежать від типу (плити/рулони)
Пароізоляційна плівка	40 м²	0.46	дол. США	18,4 дол. США	Встановлення під теплоізоляційні плити. Матеріал: поліетилен або інше. Щільність: 100 г/м² і більше. Опір дифузії водяної пари: 5 м і більше. Температура експлуатації: від -30 °C до +70 °C. Рулон 1,5x50 м.
Дихаюча водонепроникна (супердифузійна) мембрана	40 м²	0,29	дол. США	11,6 дол. США	Встановлення поверх теплоізоляційних плит. Матеріал: поліпропілен або інші. Щільність: 96 г/м² і більше Температура експлуатації: від -40 °C до +80 °C.
Ізоляційна піна	1 шт.	10,6	дол. США	10,6 дол. США	Балон ємністю 750 мл.
Інші додаткові матеріали				58,1 дол.	Гвинти, планки, скоби та інші додаткові матеріали, необхідні для встановлення

²⁰ Більш детальну інформацію див. на стор. 16 [Керівництва Кластера щодо структурних ремонтів та реконструкції](#)

Набір для теплоізоляції стелі (горища) в будинку Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026 рр. (включаючи витрати на оплату робіт)					
Найменування	К-сть	Вартість одиниці	Проміжний підсумок		Технічні характеристики
			США		ізоляції.
ВСЬОГО			388,7	дол. США	

Таблиця 11 – Заміна вікон та входних дверей

Заміна вікон та вхідних дверей						
Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026 рр. (включаючи витрати на оплату робіт)						
Найменування	К-сть	Вартість одиниці		Проміжний підсумок		Технічні характеристики
Металопластикові вікна (ПВХ)*	до 5 шт (не 5 м ²)	290	дол. США	1450	дол. США	Швидкокомтований віконний блок (однокамерний склопакет) ²¹ . Один блок містить раму, склопакет, підвіконня та відлив. Товщина скла: не менше 4 мм. Клас скла ²² не нижче М1. Відстань між стеклами: не менше 16 мм. Камера заповнена повітрям або інертним газом. Ширина профілю віконної рами ПВХ: не менше 60 мм (4 камери).
Плити з екструдованого пінополістиролу	10 м ²	2,2	дол. США			Товщина: 10 мм Щільність: 30 кг/м ³ і більше. Для внутрішніх та/або зовнішніх (потрібна більша товщина) робіт.
Гіпсокартон	10 м ²	14,5	дол. США			Тип: вологостійкий. Товщина: 12,5 мм Розмір: 1200×2500 мм (1 лист) Для внутрішніх робіт.
Пластикові укоси	20 пог. м.	37,5	дол. США	750	дол. США	Ширина до 0,5 м. Сендвіч-панелі з F-подібним ПВХ-профілем. Для внутрішніх робіт.
Штукатурка для укосів	250 кг	4,8	дол. США			Тип: цементно-вапнякова основа Температура експлуатації: від -30 °С до +70 °С.

²¹ На основі [ДБН V.2.6-31:2021](#) "Теплова ізоляція та енергоефективність будівель". Норми щодо мінімальних вимог до енергоефективності будівель не поширюються на будівельні роботи з відновлення окремих будівельних конструкцій з метою ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (п. 1.4, розділ "Сфера застосування"). В даному випадку йдеться про вимоги до коефіцієнта опору теплопередачі світлопрозорих огорожувальних конструкцій.

²² ДСТУ 2.7-122:2009 "Скло листове. Технічні умови"([посилання](#)); ДСТУ 2.7-107:2008 "Склопакети"([посилання](#)).

Заміна вікон та вхідних дверей Рекомендовані обсяги (на ДГ) та типові вартість у 2025-2026 рр. (включаючи витрати на оплату робіт)				
Найменування	К-сть	Вартість одиниці	Проміжний підсумок	Технічні характеристики
				Стійкість до тріщин із загальною товщиною шарів штукатурки 20 мм. Для внутрішніх та/або зовнішніх робіт
Фарба	2 л	5,1 дол. США	10,2 дол. США	Тип: акрилова або водоемульсійна
Ізоляційна піна	3 шт.	10,6 дол. США	31,8 дол. США	Туба об'ємом 750 мл
Акриловий герметик для вікон	1 шт.	40,7 дол. США	40,7 дол. США	Упаковка 7 кг. Герметик для зовнішніх віконних швів. Робоча температура: від -10 °C до +40 °C
ВСЬОГО для вікон**			2283 дол. США	
Вхідні двері	1 шт.	650 дол. США	650 дол. США	Матеріал – сталь. Стандартний розмір 2000×900*** мм, глибина рами 90 мм, дверне полотно 52 мм. Полотно виготовлено з холоднокатаної сталі (≥1,3 мм), утеплено мінеральною ватою. Всередині – панель МДФ, зовні – порошкове покриття. Оснащено замками, петлями та ручкою.

*Для вікна розміром: ширина – 1,2 м; висота – 1,4 м.

**Ціна залежить від типу матеріалів, що використовуються для укосів.

***Для забезпечення доступності для домогосподарств, у тому числі для осіб з інвалідністю, слід використовувати ширші (нестандартні) двері з мінімальною шириною прорізу 0,9 метра.

10.3 Допомога з покриттям витрат на оренду житла (SN303A)

(Надання грантів для покриття витрат на оренду житла)

Хоча діяльність з покриття витрат на оренду житла (SN303A) була депріоритизована у 2025 році відповідно до переглянутого Плану гуманітарних потреб і реагування 2025²³, партнери можуть продовжувати реалізовувати заходи з надання допомоги на покриття витрат на оренду житла в рамках більш широкої Ініціативи з питань ринку оренди житла.

Зимова складова Ініціативи з оренди житла (RMI) має на меті підтримати доступ до безпечного, належного та гідного власного житла для переміщених сімей, особливо в періоди підвищеної вразливості, такі як настання зими або початок навчального року. Ця діяльність допомагає зменшити перевантаженість МТП та надає альтернативне рішення для тих, хто стикається з виселенням, занадто високою орендною платою або небезпечними умовами проживання.

²³ [Переглянутий План Гуманітарних потреб і реагування в Україні в 2025 році \(квітень\)](#)

Цільові групи населення в рамках Ініціативи з оренди житла включають:

- Мешканці МТП, які перебувають під загрозою виселення, особливо ті, хто живе в гуртожитках або школах і дитячих садках, у зв'язку з відновленням навчального процесу.
- Вразливі ВПО, які орендують приватне житло і стикаються з виселенням, особливо ті, хто має соціально-економічну вразливість і не має альтернативи, крім повернення до МТП.
- Новоприбулі та особи, які повернулись до місця постійного проживання, які не мають доступу до безпечного житла і не бажають жити в МТП.
- Непереміщені домогосподарства, які постраждали від війни, потребують тимчасового житла під час проведення ремонтних робіт у їх житлі.

Детальну інформацію див. у [Рекомендаціях та настановах щодо допомоги з покриттям витрат на оренду житла для України](#).

У січні 2025 року уряд України запровадив новий інструмент підтримки для ВПО – субсидії на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житлового приміщення (частини житлового приміщення) ([Постанова КМУ № 1225](#)).

11 Зимові види діяльності, що стосуються Кластера з питань управління та координації МТП

Дрібні ремонтні роботи в МТП в зимовий період

Ця діяльність спрямована на підвищення теплоізоляції та теплової ефективності приміщень місць тимчасового проживання, з метою забезпечення їх придатності для проживання, дотримання санітарних норм та гідних умов протягом холодних зимових місяців. Ці заходи мають вирішальне значення для підвищення енергоефективності та комфорту в приміщеннях і можуть включати, серед іншого, встановлення теплоізоляції стель і стін для мінімізації втрат тепла та підтримання більш теплого мікроклімату в приміщеннях, а також ремонт і модернізацію систем опалення та окремих котелень. Крім того, вони можуть включати безпечну установку опалювальних приладів.

Для отримання вказівок щодо закриття теплоізоляційної оболонки в МТП, що постраждали від війни, шляхом проведення ремонту пошкоджених дахів, вікон та дверей, див. діяльність "[Проведення ремонтів у місцях \(SN302A\)](#)" описану в розділі 10.1 чинних Рекомендацій Кластера з питань житла щодо підготовки до зими.

Опалювальні прилади, матеріали та паливо для МТП взимку

Цей вид діяльності передбачає надання широкого спектру допомоги для спільного (комунального) та індивідуального використання з метою забезпечення тепла та захищеності в холодну пору року, задоволення як нагальних, так і довгострокових потреб в МТП. Допомога може включати різні види твердого палива для індивідуальних котелень, а також генератори для забезпечення роботи опалювальних систем.

Для пом'якшення наслідків перебоїв з електропостачанням надаються електростанції, щоб забезпечити безперебійну роботу опалювальних приладів під час відключень електроенергії. Це особливо важливо в умовах, коли надійність електромережі є низькою, а альтернативні варіанти опалення недоступні.

Паралельно додаткова підтримка включає надання обігрівачів, печей та інших опалювальних приладів для забезпечення стабільного тепlopостачання як у житлових, так і в комунальних приміщеннях. Ці предмети відіграють ключову роль у захисті здоров'я та добробуту, особливо в погано утеплених або переповнених приміщеннях.

На четвертому році гуманітарного реагування на повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну підтримка когенерації енергії та надання генераторів не включені до [Плану реагування на зиму в Україні \(жовтень 2025 – березень 2026\)](#). Це буде координуватися через інші форуми з організаціями, що займаються відновленням та розвитком.

Розрахунок кількості твердого палива наведено в [Додатку 16.9](#). У доповнення до стандартизованої формули, наведеної в методології, партнери рекомендують враховувати проведення технічних оцінок конкретного об'єкта для визначення потреб у твердому паливі. Ці оцінки повинні враховувати технічні характеристики системи опалення (наприклад, ефективність котла), рівень теплоізоляції будівлі та тип будівлі. Оскільки кількість твердого палива часто визначається на основі запитів керівників МТП, можливість застосування єдиної стандартної формули є обмеженою.

З огляду на ці обмеження, рекомендується доповнити розрахунок гнучким підходом, що враховує контекст. Він повинен включати резерв на випадок непередбачених обставин, щоб врахувати можливу недооцінку або збільшення попиту в зимовий сезон, особливо в періоди тривалих низьких температур або підвищеної завантаженості.

Нарешті, необхідно посилити адвокаційну роботу з органами місцевого самоврядування, щоб забезпечити виділення коштів у бюджеті та постачання достатньої кількості палива для МТП, які використовують індивідуальні котельні як основне джерело опалення. Це має важливе значення для підтримання безпечних і гідних умов життя переміщених осіб протягом холодного сезону.

12 Правові аспекти щодо надання допомоги у грошовій формі

У контексті підготовки до зими, коли допомога у грошовій формі на покриття витрат на комунальні послуги з опалення та тверде паливо все частіше використовується як гідний та гнучкий спосіб надання допомоги, гуманітарні організації повинні залишатися пильними щодо дотримання вимог українського законодавства. Допомога в грошовій формі на придбання палива для обігріву (SN201B) та Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період (SN201A) підпадають під визначення **благодійної допомоги**, як це визначено в Законі України “Про благодійну діяльність та благодійні організації”, і повинні відповідати Податковому кодексу України, нормам захисту даних та відповідному законодавству.

Правова експертна команда Робочої групи з питань грошової допомоги опублікувала практичні ресурси для забезпечення дотримання законодавства:

- [Правові рекомендації щодо оподаткування](#) гуманітарної допомоги у грошовій формі (англійською/українською).
- [Інструмент для самооцінювання](#) для організацій.
- [Анімований відеоролик](#) про оподаткування.

Ключові міркування для партнерів, які реалізують допомогу у грошовій формі:

- **Цільова благодійна допомога:** допомога у грошовій формі, що надається взимку, повинна бути класифікована як цільова благодійна допомога з чітким документуванням її використання (наприклад, фіскальний чек/рахунок-фактура за тверде паливо та опалювальні прилади). Ці документи мають вирішальне значення для звільнення від оподаткування.
- **Допустимі способи звільнення від оподаткування:** щоб не підлягати оподаткуванню, допомога у грошовій формі повинна надаватися зареєстрованою благодійною організацією, гуманітарною організацією, внесеною до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, або через офіційні бюджетні механізми. Право бенефіціарів на звільнення від оподаткування повинно бути підтверджене документально.
- **Перевірка статусу бенефіціара:** під час воєнного стану статус податкового звільнення застосовується до осіб, які постраждали від війни, включаючи ВПО, мешканців районів активних бойових дій та інші категорії, зазначені в Податковому кодексі. Організації надавачі допомоги несуть відповідальність за перевірку статусу за допомогою внутрішніх процедур або підтверджуючих документів (наприклад, сертифікатів ВПО, листів місцевої ради та оцінок збитків).

Зверніть увагу:

За відсутності затвердженої урядом процедури перевірки, [податкові органи видали роз'яснення](#), в якому підтверджується, що тимчасово, під час дії воєнного стану, **благодійні організації можуть самостійно визначати статус бенефіціарів**, які мають право на звільнення від оподаткування. Це встановлено в пункті 25 підпункту 1 розділу XX “Перехідні положення” Податкового кодексу.

- **Обов'язки щодо звітування:** Організації повинні звітувати про благодійні грошові перекази фізичним особам за допомогою єдиної щомісячної форми 4DF (“Інформація про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору”), відповідно до **статті 170.7.9** Податкового кодексу України. Виплати повинні бути оформлені та задокументовані відповідно до критеріїв, викладених у підпунктах **165.1.54**, **170.7.2** та **170.7.4**, щоб забезпечити статус звільнення від оподаткування для відповідних бенефіціарів. Помилки або відсутність звітності можуть призвести до скасування статусу неприбуткової організації або фінансових санкцій, включаючи перерахунок ПДФО.
- **Захист даних:** Інформація про бенефіціарів повинна оброблятися у повній відповідності до Закону України “Про захист персональних даних.”

13 Співпраця з Урядом України

Ефективне планування підготовки до зими вимагає постійної стратегічної та оперативної координації з відповідними державними установами на національному та регіональному рівнях. Протягом опалювального сезону 2024–2025 років було отримано кілька важливих уроків щодо співпраці з Урядом України, які повинні бути враховані партнерами у їхній подальшій діяльності:

Координація на національному рівні

- Кластер з питань житла підтримує постійний зв'язок з міністерствами з метою обміну аналітичними даними, узгодження значень Єдиного грошового еквіваленту для твердого палива та уникнення дублювання з програмами державної допомоги (наприклад, субсидіями та пільгами).
- Координація кластера з Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України відіграє важливу роль в узгодженні підходів до надання допомоги у грошовій формі на придбання твердого палива та сприяє чіткості щодо накладання критеріїв для отримання допомоги.
- Необхідно продовжувати адвокаційну діяльність, щоб гуманітарна допомога доповнювала, а не замінювала державні програми допомоги.

Співпраця на місцевому та обласному рівнях

- Координація з обласними державними адміністраціями, муніципалітетами та громадами залишається критично важливою для точного визначення цільових груп населення, перевірки бенефіціарів та спрощення доступу до розподілу допомоги.
- У кількох областях підтримка та налаштованість місцевих органів влади на співпрацю дозволили ефективно ідентифікувати найбільш вразливі домогосподарства, особливо в прифронтових та важкодоступних районах.
- Партнерам рекомендується якомога раніше налагодити співпрацю з місцевими органами влади, особливо там, де обмеження доступу або дублювання мандатів можуть призвести до затримок у реалізації програм.
- Враховуючи, що партнери працюють в рамках різних систем захисту даних, організаційних політик та юридичних зобов'язань, ми рекомендуємо, де це можливо та відповідно до існуючих меморандумів про взаєморозуміння між партнерами та принципів захисту даних, обмінюватися даними про надання допомоги з обласними органами влади для подальшої передачі до Пенсійного фонду України (ПФУ). Це допоможе забезпечити узгоджене усунення дублювання між гуманітарною допомогою та державними програмами субсидій і пільг для надання допомоги в зимовий період. Такий обмін даними повинен регулюватися у повній відповідності з повноваженнями, оперативним підходом та чинною системою захисту даних кожного партнера.

14 Підзвітність перед постраждалими групами населення

Для забезпечення належної підтримки та поваги до постраждалого населення нижче наведено кілька ключових принципів та практик:

1. Проведення консультацій: проведення попередніх зустрічей, опитувань або фокус-груп перед здійсненням заходів з метою збору інформації та розуміння проблем, потреб та очікувань постраждалого населення.
2. Прозора комунікація та обмін інформацією: надання чіткої та доступної інформації про критерії відбору, характер допомоги, терміни, можливі затримки та необхідні документи. Це можна досягти за допомогою проведення зустрічей з громадою, розповсюдження листівок, використання дошок оголошень та інших засобів.
3. Механізми зворотного зв'язку: створення каналів для висловлення занепокоєнь бенефіціарами, таких як скриньки для пропозицій, гарячі лінії та адреси електронної пошти, а також спеціальні зустрічі. Забезпечення того, щоб бенефіціари знали, як отримати доступ до цих каналів.
4. Врахування різноманітних потреб: забезпечення доступності методів комунікації та взаємодії для всіх бенефіціарів, включаючи осіб з інвалідністю та врахування мовних бар'єрів. Це може передбачати надання матеріалів різними мовами або використання наочних посібників.
5. Перенаправлення: партнери повинні намагатися підтримувати бенефіціарів або перенаправляти їх через платформу [Services Advisor](#) до інших організацій, які можуть надати допомогу.

15 Моніторинг після розподілу допомоги взимку

Всім організаціям настійно рекомендується включити компонент моніторингу після розподілу допомоги (PDM) у цикли реалізації своїх програм з підготовки до зими.

Центральним елементом плану реагування на зиму є послідовне та скоординоване врахування комплексних потреб, що базуються на віці, статі та інвалідності. Дані, десегреговані за статтю, віком та інвалідністю, будуть збиратися, аналізуватися та повідомлятися для інформування про цільове надання допомоги вразливим групам на основі фактичних даних, індивідуальну допомогу та моніторинг.

Ми рекомендуємо, щоб моніторинг зимової допомоги виходив за межі показників задоволеності та охоплення і включав заходи, що оцінюють фактичне поліпшення теплового комфорту та енергоефективності домогосподарств. Це повинно охоплювати відстеження показників, пов'язаних з теплоізоляційною оболонкою будівлі, таких як достатнє опалення приміщень у найбільш холодну пору зими або зворотній зв'язок бенефіціарів щодо поліпшення рівня теплового комфорту, а також зміни у споживанні палива або комунальних послуг, поряд з іншими відповідними показниками ефективності опалення та енергоефективності. Ці показники слід збирати разом із показниками задоволеності, щоб отримати більш повне уявлення про вплив програми.

Кластер з питань житла сприяв складанню спільного переліку питань, який усі партнери Кластера погодилися включити до свого опитувальника PDM. Будь ласка, використовуйте розроблену [КОВО форму](#)²⁴ для зимових видів діяльності Кластера. Прийняття спільного переліку основних питань усіма партнерами дозволить гармонізувати збір даних та відгуків щодо якості, ефективності та оцінки заходів з підготовки до зими. Це забезпечить збір та обмін послідовною та стандартизованою інформацією між усіма зацікавленими сторонами.

Зрештою, за можливості, партнери повинні проводити подальший моніторинг після завершення зимового сезону, щоб оцінити стійкі переваги допомоги, особливо для домогосподарств, які отримали допомогу з поліпшення теплоізоляції та закриття теплоізоляційної оболонки.

²⁴ Шукайте додаткові матеріали на веб-сайті Кластера з питань житла.

16 ДОДАТКИ

16.1 Склад зимового набору непродуктової допомоги (приклади предметів)

Матрац

Спальний мішок

Термоковдра

Павербанк

Рятувальна фольгована ковдра

Термос

Портативний пальник

Ліхтар на акумуляторі

16.2 Важлива інформація про можливі ризики отруєння чадним газом

Чадний газ – це газ, який утворюється при спалюванні матеріалів. Протягом зимового періоду важливо, щоб бенефіціари усвідомлювали ризик того, що вони та їхні домогосподарства можуть наразитися на небезпеку отруєння чадним газом. Будинки з функціонуючими димоходами можуть краще захиститися від цього ризику, в той час як ті, що не мають димоходів, повинні регулювати провітрювання своїх будинків (відкривати вікна та інші отвори, щоб забезпечити доступ до свіжого повітря). Ризик отруєння чадним газом є високим без регулярного провітрювання, оскільки газ не має запаху і невидимий. Симптоми схожі на грип. Бенефіціари також повинні мати належну інформацію про фізичні симптоми отруєння чадним газом, включаючи головний біль, слабкість, набуття яскраво червоного відтінку шкірних покривів, запаморочення, нудоту або блювоту, задишку, нечіткість зору або втрату свідомості.²⁵

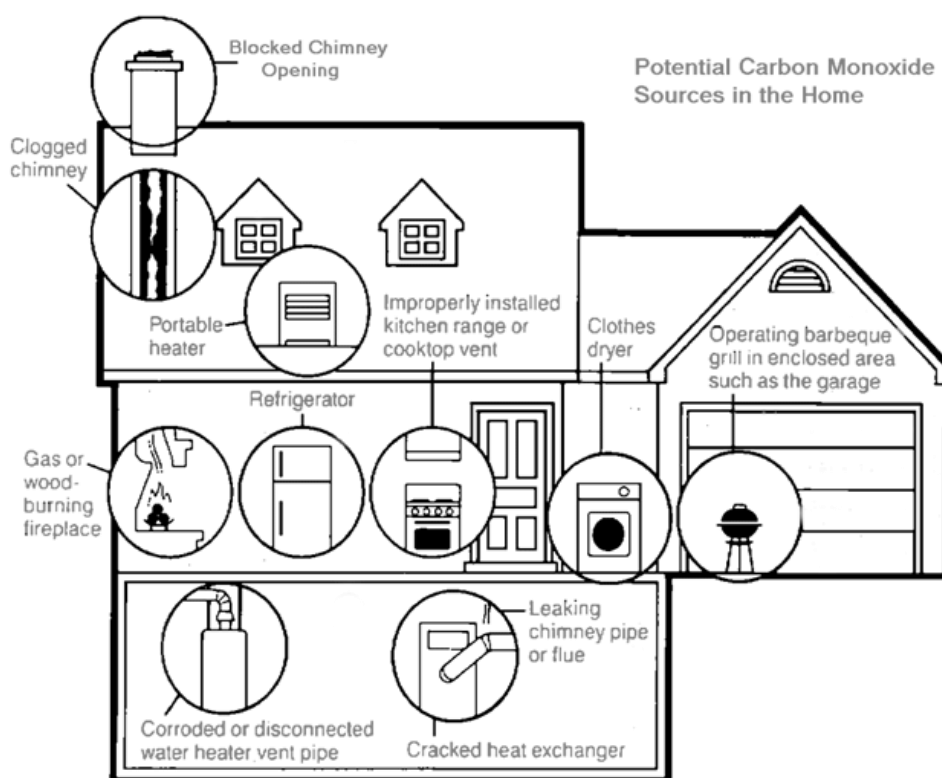

Рисунок А1 - "Потенційні ризики, пов'язані з чадним газом у житлових приміщеннях"

²⁵ Для отримання додаткової інформації про ризики отруєння чадним газом, будь ласка, перейдіть за [посиланням](#).

16.3 Типовий комплект компонентів димоходу для печі на твердому паливі (приклад конфігурації)

Таблиця А1 – Комплект димоходу

№	Компонент димоходу	Технічні характеристики	1 комплект	Фото
1	Труба димохідна двостінна з нержавіючої сталі у кожусі з оцинкованої сталі діам. 120/180, товщ. 0,5 мм	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 / оцинкована сталь Довжина, м: 1 Діаметр, мм: 120/180 Товщина сталі, мм: 0,5 Теплоізоляція: базальтове волокно	5 шт.	
2	Трійник димоходу двостінний з нержавіючої сталі у кожусі з оцинкованої сталі діам. 120/180, товщ. 0,5 мм	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 / оцинкована сталь Кут, градуси: 85...90 Діаметр, мм: 120/180 Товщина сталі, мм: 0,5 Теплоізоляція: базальтове волокно	1 шт.	
3	Платформа розвантажувальна з нержавіючої сталі для двостінного димоходу діам. 120/180	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 / оцинкована сталь Діаметр, мм: 120/180 Товщина сталі, мм: 0,5	1 шт.	
4	Лійка (конденсатозбірник) для димоходу з нержавіючої сталі, діам. 180 мм, 0,5 мм	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 / оцинкована сталь Діаметр, мм: 120/180 Товщина сталі, мм: 0,5	1 шт.	
5	Кронштейн для димоходу з нержавіючої сталі 400 мм, товщ. 2 мм	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 Довжина, м: 0,4 Товщина сталі, мм: 2	1 шт.	
6	Димохідний грибок для теплоізолюваної труби діам. 120/180, 0,5 мм	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 Діаметр, мм: 120/180 Товщина сталі, мм: 0,5	1 шт.	
7	Хомут настінний для димоходу з нержавіючої сталі діам. 180 мм, винос 0–100 мм, товщ. 0,5 мм.	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 Діаметр, мм: 180 Товщина сталі, мм: 0,5	1 шт.	
8	Скоба для димоходу з нержавіючої сталі, діаметр 180 мм, товщ. 0,5 мм	Матеріал: нержавіюча сталь AISI 304 Діаметр, мм: 180 Товщина сталі, мм: 0,5	5 шт.	

16.4 Теплотворна здатність (теплота згоряння) твердого палива

Важлива примітка: Спочатку, будь ласка, пошукайте теплотворну здатність твердого палива в сертифікаті (протоколі випробувань) від постачальника. Не застосовується до дров.

Дрова: Виробники сучасного опалювального обладнання рекомендують використовувати в якості твердого палива для опалення деревину, висушену на повітрі, з вологістю не більше 25%. Ідеальним варіантом для опалення дровами є використання дров висушених при кімнатній температурі (вологість 7-18 %). Такі дрова дають максимальну кількість тепла. Однак, оскільки просушування дров до такого стану пов'язане з додатковими енергетичними витратами, найкращим варіантом для опалення є використання деревини, висушеної на повітрі (вологість 20-30 %). Висушити дрова відносно легко. Для цього достатньо заздалегідь заготовити їх і зберігати в сухому провітрюваному місці.

Робоча (нижча) масова теплота згоряння Q визначається за формулою Наєждіна і залежить від вологості дров:

для дров висушених при кімнатній температурі, вологістю 7...18%

$$Q = 4600 - 50 \times W = 4600 - 50 \times (7...18) = 4250...3700 \text{ ккал/кг}$$

для дров, висушених на повітрі, вологістю 20...30%

$$Q = 4370 - 50 \times W = 4370 - 50 \times (20...30) = 3370...2870 \text{ ккал/кг}$$

для дров свіжозрубаних, вологістю 50...70%

$$Q = 3870 - 45 \times W = 3870 - 45 \times (50...70) = 1620...720 \text{ ккал/кг}$$

де W – відносна вологість деревини у відсотках.

4600, 4370, 3870 – значення абсолютної (вищої) теплоти згоряння деревини, розраховані індивідуально для кожного зразка, виходячи з відсоткового співвідношення абсолютно сухої речовини деревини і води, що міститься в ній.

Робоча (нижча) об'ємна теплота згоряння деревини розраховується як добуток масової теплоти згоряння деревини на її щільність.

Наприклад, для ясеня (вологість 12 %):

$$4000 \text{ ккал/кг} \times 0,750 \text{ кг/дм}^3 = 3000 \text{ ккал/дм}^3 = \mathbf{3,0 \text{ Гкал/м}^3}$$

Таблиця А2²⁶ – Питома теплотворна здатність різних порід деревини (12 % і 20 % – вміст води)

Порода дереви ни	Абсолютна (вища) теплота згоряння, ккал/кг	Нижча масова теплота згоряння Q, ккал/кг		Нижча об'ємна теплота згоряння, Гкал/м³		Щільність деревини, кг/дм³	Гранична щільність деревини, кг/дм³
		12%	20%	12%	20%		
Твердолистяні							
Дуб	4753	4000	3370	3,240	2,730	0,810	0,690-1,030
Ясен	”	”	”	3,000	2,528	0,750	0,520-0,950
Бук	”	”	”	2,720	2,292	0,680	0,620-0,820
Береза	”	”	”	2,600	2,191	0,650	0,510-0,770

²⁶ <http://www.biowatt.com.ua/informatsiya/harakteristika-ta-osoblivosti-drov-yak-paliva/>

Порода дереви ни	Абсолютна (вища) теплота згоряння, ккал/кг	Нижча масова теплота згоряння Q, ккал/кг		Нижча об'ємна теплота згоряння, Гкал/м³		Щільність деревини, кг/дм³	Гранична щільність деревини, кг/дм³
		12%	20%	12%	20%		
Вільха	"	"	"	2,000	1,685	0,500	0,470-0,580
<i>М'яколистяні/Хвойні</i>							
Сосна	4753	4000	3370	2,080	1,752	0,520	0,310-0,760
Осика	"	"	"	1,880	1,583	0,470	0,460-0,550
Ялина	"	"	"	1,800	1,517	0,450	0,370-0,750
Ялиця	"	"	"	1,640	1,382	0,410	0,350-0,600
Тополя	"	"	"	1,600	1,348	0,400	0,390-0,590

Формула для визначення необхідної кількості дров в м³ на один опалювальний сезон:

$$\text{Об'єм дров (м³)} = \frac{\text{Кількість тепла на сезон (Гкал)}}{\text{Нижча (робоча) об'ємна теплота згоряння (Гкал/м³)}}$$

Брикети та пелети з деревинної сировини:

Для нижчої масової теплоти згоряння, будь ласка, використовуйте значення для груп якості в переліку [ДСТУ 8358:2015](#) " Брикети та гранули паливні з деревинної сировини. Технічні умови."

Необхідно зробити перерахунок з МДж/кг в Гкал/т:

$$1 \text{ МДж/кг} = 0,239 \text{ Гкал/т}$$

Вугілля:

Для нижчої теплоти згоряння робочої маси слід використовувати значення, наведені в Таблиці 1 [ДСТУ 7146:2010](#) " Вугілля кам'яне та антрацит для побутових потреб. Технічні умови" (зі зміною 1).

Необхідно зробити перерахунок з ккал/кг в Гкал/т:

$$1 \text{ ккал/кг} = 0,001 \text{ Гкал/т}$$

16.5 Коефіцієнт перерахунку (повнодеревинності) деревини у штабелі в щільну міру

Складовий кубічний метр (складометр) є проміжною допоміжною одиницею виміру, яка при обліку об'єму дров підноситься до категорії основної одиниці виміру.

Облік дров здійснюють, переважно, не поштучно, а у штабелях, складених у період заготівлі лісу, і обліковується у складових кубічних метрах (складових м³) з корою. Складову кубічну міру визначають шляхом множення довжини (Д) штабеля (стосу) на його висоту (В) і ширину (Ш). Шириною стосу є довжина полін/колод. Щільність укладання стосів залежить від породи деревини (листяні, хвойні), виду і форми полін (круглі, колоті, криві, рівні), їхньої довжини і товщини (товсті, середні, тонкі). Оскільки в штабелі завжди є порожнечі, то **для перерахунку об'єму деревини у штабелі у щільну міру м³** необхідно помножити об'єм штабеля на коефіцієнт перерахунку для повноцінної деревини.

У поточних рекомендаціях середній коефіцієнт перерахунку (повнодеревинності) дорівнює 0,7. Наприклад: 1 складовий м³ x 0,7 = 0,7 м³ (щільна міра)

**Штабель дров 1 м x 1 м x 1 м
(1 складовий м³)**

Щільна міра

Будь ласка, перегляньте відео від Державного агентства лісових ресурсів України про вимірювання та перерахунок штабеля деревини: [ПОСИЛАННЯ](#).

Вичерпні інструкції щодо коефіцієнтів перерахунку зі складометрів в щільну міру для колотих (рубаних) дров та дров у вигляді круглих колод можна знайти на сайті drovae.gov.ua.

Важливо розрізняти складометри дров та дрова насипом/навалом. Ця відмінність добре помітна в кузові вантажівки. Складометри дров ретельно та акуратно складені (особливо при варіанті з доставкою в ящиках – на піддонах), тоді як дрова насипом складені хаотично, що призводить до помітних проміжків та нерівної поверхні.

Примітка:

При складанні договору з продавцем/постачальником партнери повинні чітко визначити коефіцієнт перерахунку з складових кубічних метрів або метрів кубічних дров насипом в кубічні метри в щільній мірі. Це забезпечує єдині та чіткі стандарти вимірювання, запобігаючи тим самим потенційним суперечкам і непорозумінням щодо кількості та обсягу протягом усього терміну дії договору.

* як референтний стандарт – одна колода, довжина і діаметр якої утворюють рівно 1 м³ щільної міри

Таблиця А3 – Коефіцієнти перерахунку об'єму для сортamentу дров²⁷: щільна міра м³ ↔ складовий м³ ↔ м³ насипом

Сортамент	Кругла деревина (щільна міра), м ³	Складені колоди (довжина 1 м, поліна), складовий м ³	Рубані (розколоті) дрова	
			складовий м ³	м ³ насипом
1 м ³ (щільна міра) круглої деревини	1	1,4	1,2-1,4	2,0
1 складовий м ³ 1-метрових колод	0,7	1	0,85	1,25
1 складовий м ³ колотих дров	0,7-0,8	1,2	1	1,43
1 м ³ насипом колотих дров	0,5	0,8	0,7	1

Рисунок А2 – Види доставки в кузові вантажівки: дрова насипом (ліворуч) і ретельно складені дрова в складових м³ (праворуч)

²⁷ [Довідник щодо деревного палива, FAO, 2015](#)

16.6 Приклад розрахунку кількості твердого палива для опалення домогосподарства

3 кроки для розрахунку кількості дров

I.

Порода дров

Вміст вологи

Таблиця А2¹ – Питома теплотворна здатність різних порід деревини (12 % і 20 % – вміст вологи)

Порода дереви ни	Абсолютна (вища) теплота згорання, ккал/кг	Нижча масова теплота згорання Q, ккал/кг		Нижча об'ємна теплота згорання, Гкал/м³		Щільність деревини, кг/дм³	Гранична щільність деревини, кг/дм³
		12%	20%	12%	20%		
Твердолистяні							
Дуб	4753	4000	3370	3,740	2,730	0,810	0,690-1,030
Ясен	"	"	"	3,000	2,528	0,750	0,520-0,950
Бук	"	"	"	2,720	2,292	0,680	0,620-0,820
Береза	"	"	"	2,600	2,191	0,650	0,510-0,770
Вільха	"	"	"	2,000	1,685	0,500	0,470-0,580
М'яколистяні/Хвойні							
Сосна	4753	4000	3370	2,080	1,752	0,520	0,310-0,760
Осика	"	"	"	1,880	1,583	0,470	0,460-0,550
Ялина	"	"	"	1,800	1,517	0,450	0,370-0,750
Ялиця	"	"	"	1,640	1,382	0,410	0,350-0,600
Тополя	"	"	"	1,600	1,348	0,400	0,390-0,590

III.

Штабель дров 1 м х 1 м х 1 м
(1 складовий м³)

Щільна міра

$$4,79 \text{ щільна міра м}^3 / 0,7 = 6,84 \text{ складових м}^3$$

II.

Формула для визначення необхідної кількості дров в м³ на один опалювальний сезон:

$$\text{Об'єм дров (м}^3\text{)} = \frac{\text{Кількість тепла за сезон (Гкал)}}{\text{Нижча (робоча) об'ємна теплота згоряння (Гкал/м}^3\text{)}}$$

$$\frac{14,37 \text{ Гкал}}{3,0 \text{ Гкал/м}^3} = 4,79 \text{ складових м}^3$$

14,37 Гкал – мінімальна рекомендована кількість тепла на один зимовий сезон для одного домогосподарства

3 кроки для розрахунку кількості брикетів/пелет/вугілля

I. Знайдіть теплотворну здатність у протоколі випробувань (приклад з ДСТУ 8358-2015):

ац – Ф – 7.8 – 01 Протокол №0779 від 01.06.2020 р. Сторінка 1 Сторінок 1

Державне підприємство
„Рівненський науково - виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації”

Випробувальний центр
Атестат акредитації зареєстрований
у Реєстрі НААУ за № 20238
дійсний до 25.12.2024р.

Затверджую
Начальник випробувального центру
О.С. Шевчук
М.П.

33028, м. Рівне, вул. Замкова, 31
тел. 26-14-01

**ПРОТОКОЛ
випробувань №0779 від 01 червня 2020р.**

Заявник Орган з сертифікації продукції та послуг ДП „Рівнестандартметрологія”,
за заявою ФОП Крючков А.Г., Дніпропетровська обл., м.Павлоград,
вул.Радянська, буд. 81, кв.35

За рішенням Органу з сертифікації продукції та послуг ДП „Рівнестандартметрологія”
№191-Б/Д від 20.05.2020р.

Об'єкт випробувань **Паливні пелети з деревини**

Підприємство-виробник ФОП Крючков А.Г.

Кількість прийнятого зразка 3.0кг Дата виготовлення травень 2020

Акт передачі від 25.05 2020 Дата одержання 25.05.2020

Початок випробувань 25.05 2020 Закінчення випробувань 01.06.2020

Мета випробувань Перевірка зразків на відповідність:
ДСТУ 8358:2015 Брикети та гранули паливні з деревинної сировини. Технічні умови.

Умови проведення випробувань:

Випробування проводились в приміщенні лабораторії	Температура навколишнього середовища, °C	Вологість повітря, %
№2	+ 20	71
№9	+ 21	70

РЕЗУЛЬТАТИ ВИПРОБУВАНЬ ЗРАЗОК № 0223-П

Назва показників, одиниці вимірювань	Значення показників по НД	Результати випробувань	Похибка вимірювання	НД на методи випробувань
Фізико-хімічні показники				
Вологість, %	не більше 10.0	7.6	Δ= ± 0.2	ДСТУ EN 14774.3:2013
Зольність, %	не більше 1.0	0.8	Δ= ± 0.01	ГОСТ 11022-95
Вміст загальної сірки, %	не більше 0.08	0.02	Δ= ± 0.001	ДСТУ 3528-97
Діаметр, мм	від 4 до 24	6	Δ= ± 0.2	ДСТУ ГОСТ 166:2009
Довжина, мм	від 3 до 49	5-25	Δ= ± 0.2	ДСТУ ГОСТ 427:2009
Нижча теплота згоряння на робочий стан проби палива, Q _і в МДж/кг(ккал/кг)	не менше 17.50	18.00 (4302)	Δ= ± 0.1	ДСТУ ISO 1928:2006 ГОСТ 27313-95 (ISO 1170-77)

Виконавці: провідний інженер Гриценко Т. О.
інженер-хімік I категорії Галайко Г.В.

Примітка:
1.Протокол випробувань стосується тільки випробуваних зразків.
2.Протокол випробувань не підлягає тиражуванню, як в цілому, так і по частинам, без дозволу випробувального центру.
Протокол сформував: провідний інженер Степанова В.Т.

III. Формула для визначення кількості твердого палива в метричних тоннах на один зимовий сезон:

$$\frac{14,37 \text{ Гкал}}{4,3 \text{ Гкал/т}} = 3,34 \text{ т}$$

14,37 Гкал – мінімальна рекомендована кількість тепла на один зимовий сезон для

II. Одиниці виміру необхідно конвертувати:

$$1 \text{ МДж/кг} = 0,239 \text{ Гкал/т}$$

$$1 \text{ ккал/кг} = 0,001 \text{ Гкал/т}$$

У даному випадку: $18,00 \text{ МДж/кг} \times 0,239 = 4,3 \text{ Гкал/т}$

16.7 Звіт про підсумки голосування

Таблиця А4 – Організації-учасники та результати голосування

№	Назва організації	Обраний варіант*
1	ACTED	Варіант 1
2	Angels of Salvation	Варіант 2
3	Caritas Ukraine	Варіант 2
4	Cash Working Group	Варіант 1
5	Danish Refugee Council	Варіант 1
6	Estonian Refugee Council	Варіант 1
7	FAO	Варіант 2
8	Norwegian Refugee Council	Варіант 1
9	People in Need	Варіант 1
10	R2P	Варіант 1
11	Save the Children	Варіант 1
12	SNFI Cluster	Варіант 2
13	Solidarités International	Варіант 1
14	UNHCR	Варіант 1

* Варіант 1 – Уніфікована сума Єдиного грошового еквіваленту для твердого палива.

Уніфікована сума Єдиного грошового еквіваленту для твердого палива у розмірі 19 400 грн пропонується як варіант для обох видів діяльності: «Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період» та «Паливо для обігріву».

Варіант 2 – Диференційовані суми Єдиного грошового еквіваленту для твердого палива. Окремі суми для:

- Надання допомоги на оплату комунальних послуг у зимовий період: 14 900 грн – на основі вартості комунальних послуг за централізоване опалення, як найбільш поширеного методу опалення у прифронтових районах.
- Паливо для обігріву: 19 400 грн – на основі вартості дров (з урахуванням витрат на транспортування) як найбільш поширеного виду твердого палива.

Примітка:

1) 14 з 20 організацій, які мали право голосу в Технічній робочій групі, подали свої голоси, що становить 70%. Відповідно, це забезпечило дотримання вимоги кворуму (більшість у 50% плюс один голос). Зацікавлені сторони, які не голосували: CCCM Cluster, ICRC, Medair, Protection Cluster, TGH та Unity for the Future.

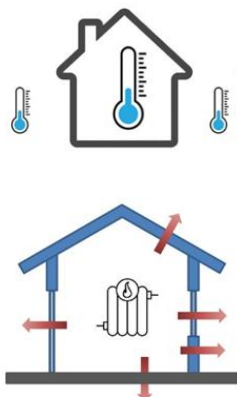
2) До складу Технічної робочої групи також входили організації-спостерігачі, UNICEF та ЗОА, чий внесок був офіційно визнаний; як спостерігачі, вони не мали права голосу.

16.8 Теплоізоляційна оболонка

Що таке огорожувальна конструкція?

Включає всі конструктивні елементи будівлі, які відокремлюють внутрішню частину від зовнішньої. До огорожувальних конструкцій належать зовнішні стіни, фундамент, дах, вікна та двері. Огорожувальні конструкції повинні захищати будівлю від проникнення:

- вологи у вигляді пари або рідини
- пилу
- вітру
- спеки

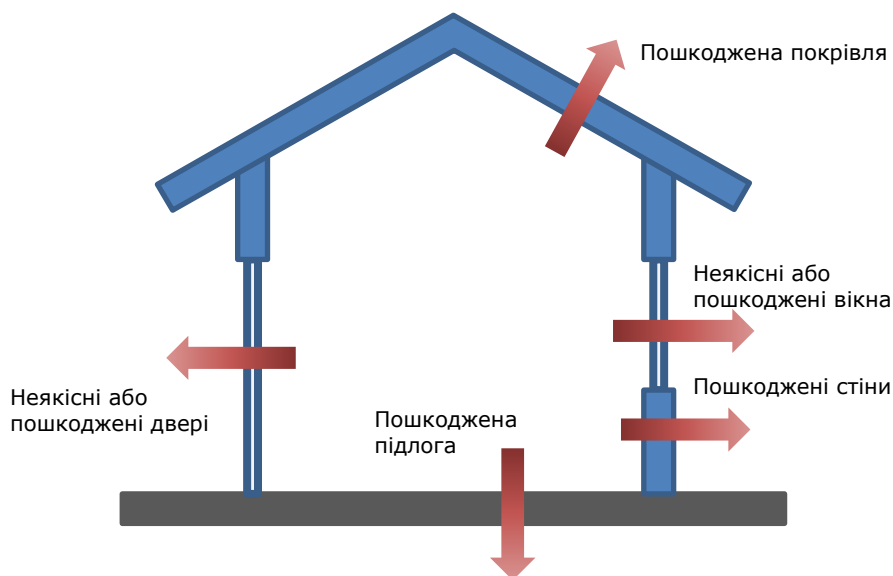
Що таке теплоізоляційна оболонка?

Йдеться про мінімальну межу або оболонку житла, яка допомагає регулювати передачу тепла між внутрішнім і зовнішнім середовищем.

Це важливий аспект реагування Кластера з питань житла, особливо під час реагування на надзвичайні ситуації взимку, коли люди потребують захисту від екстремального холоду. Теплоізоляційна оболонка призначена для мінімізації теплообміну та підтримання комфортних і безпечних умов проживання всередині житла.

Конструктивні елементи будівлі, які формують теплоізоляційну оболонку:

- Стіни, дах та теплоізоляція
- Двері та вікна

На рисунку показані деякі зони, вразливі до тепловтрат

16.9 Приклад розрахунку кількості твердого палива для опалення місця тимчасового проживання

Нижче наведено стандартний метод розрахунку кількості твердого палива, необхідного для опалення МТП у зимовий період.

Основна формула:

$$M = \frac{S \times Q \times t \times D \times C}{q_{fw} \times \eta}$$

Символ	Опис	Значення
M	Маса твердого палива, кг	—
Q	Питомі тепловтрати будівлі, Вт/м ²	40-120*
t	Час роботи котла на добу, год.	24
S	Опалювана площа, м ²	Фактична кількість спальних місць для ВПО × 6 м²
D	Тривалість опалювального сезону, дн.	180 (з середини жовтня до середини квітня)
q_{fw}	Теплота згоряння твердого палива, ккал/кг (дрова та вугілля) та кВт·год/кг (брикети та пелети)	Залежить від типу твердого палива (породи деревини, якщо це дрова) та вологості
η	ККД котла	0,70-0,90 (70-90%)
C	Коефіцієнт переведення одиниць: для дров і вугілля: Вт → ккал/год для брикетів і пелет: Вт → кВт·год	0,859845 (дрова та вугілля) 0,001 (брикети та пелети)

* Будівля з якісною теплоізоляцією: 40-50 Вт/м².

Будівля з енергоефективними вікнами та вхідними дверима: 60-70 Вт/м².

Будівля, що не відповідає мінімальним гуманітарним стандартам: 100-120 Вт/м².

Приклад розрахунку:

МТП з опалюваною площею 510 м² (85 спальних місць для ВПО × 6 м² = 510 м², котел на твердому паливі з η = 0,80.

Тип твердого палива – дрова з твердолистяних порід (дубові дрова з вологістю 20%).

Розрахунок маси твердого палива:

$$M = \frac{510 \times 70 \times 24 \times 180 \times 0,859845}{3370 \times 0,8} = 49187 \text{ кг}$$

Розрахунок обсягу твердого палива: $V = \frac{M}{\rho}$

Символ	Опис
V	Об'єм дров у щільній мірі, м ³
M	Маса твердого палива, кг
ρ	Щільність деревини, кг/м ³ (1 кг/м ³ = 1000 кг/дм ³)

$$V = \frac{49187}{810} = 60,7 \text{ м}^3 \text{ (щільна міра)}$$

Теплота згоряння та щільність деревини наведені в [Додатку 16.4](#).

Коефіцієнти перерахунку з м³ щільної міри в складометри кубічні або м³ насипом наведені в [Додатку 16.5](#).

17 Історія змін

Версія	Статус	Дата	Опис	Коментарі
1.0	Опубліковано	19.11.2025		